

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Sociální vyloučení v Česku: rozsah v roce 2024

Lang Petr
září, 2025

Kontakt:

Petr Lang, Oddělení výzkumů a evaluace (petr.lang@mmr.gov.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

Manažerské shrnutí	5
1 Kontext a cíle zprávy	7
2 Index sociálního vyloučení.....	8
2.1 Vztah indexu k dalším nástrojům pro mapování vyloučení a deprivace	10
3 Celkový rozsah sociálního vyloučení	11
3.1 Meziroční srovnání vývoje indexu	12
3.2 Meziroční srovnání vývoje jednotlivých indikátorů	15
4 Sycení indexu jednotlivými dimenzemi – typologie	18
4.1 Meziroční srovnání.....	19
5 Souvislost dimenzí indexu	20
5.1 Meziroční srovnání.....	20
6 Závěr	21
Seznam literatury	22
Příloha 1 – Mapy dimenzí Indexu sociálního vyloučení.....	24
Příloha 2 – Krajské mapy Indexu sociálního vyloučení	27

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Prahové hodnoty pro jednotlivé indikátory a jejich tři perspektivy	9
Tabulka 2 – Hodnota ISV na úrovni kraje a počty obcí dle pásem zatížení v roce 2024	12
Tabulka 3 – Počet a podíl obcí dle pásem zatížení ISV – meziroční srovnání	13
Tabulka 4 – Index sociálního vyloučení pro úroveň krajů – meziroční srovnání	14
Tabulka 5 – Vývoj hodnot indikátorů Indexu sociálního vyloučení	17
Tabulka 6 – Počet a podíl obcí v typologii sycení ISV	18
Tabulka 7 – Korelace podílů jednotlivých indikátorů 2024	20

Seznam map

Mapa 1 – Index sociálního vyloučení – obce ČR v r. 2024	5
Mapa 2 – Index sociálního vyloučení – obce ČR v r. 2024	11
Mapa 3 – Index sociálního vyloučení – obce v kategoriích zatížení	13
Mapa 4 – Index sociálního vyloučení – vývoj od roku 2023 do roku 2024	14
Mapa 5 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze příspěvky na bydlení	24
Mapa 6 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze osoby v exekuci	24
Mapa 7 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze příspěvky na živobytí	25
Mapa 8 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze uchazeči o zaměstnání	25
Mapa 9 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze předčasné odchody	26
Mapa 10 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v OLK	27
Mapa 11 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v MSK	27
Mapa 12 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v JHM	28
Mapa 13 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v VYS	28
Mapa 14 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v JHC	29
Mapa 15 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v PLK	29
Mapa 16 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v KVK	30
Mapa 17 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v ULK	30
Mapa 18 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v LBK	31
Mapa 19 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v KHK	31
Mapa 20 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v PAK	32
Mapa 21 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v ZLK	32
Mapa 22 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v STC	33

Seznam zkratek

ČR: Česká republika

HSOÚ: hospodářsky a sociálně ohrožená území

ISV: Index sociálního vyloučení

JHC: Jihočeský kraj

JHM: Jihomoravský kraj

KHK: Královéhradecký kraj

KVK: Karlovarský kraj

LBK: Liberecký kraj

MSK: Moravskoslezský kraj

N: počet (count)

OLK: Olomoucký kraj

PAK: Pardubický kraj

PHA: Hlavní město Praha

PLK: Plzeňský kraj

PnB: příspěvky na bydlení

PnŽ: příspěvky na živobytí

SVL: sociálně vyloučená(-é) lokalita(-y)

STC: Středočeský kraj

ULK: Ústecký kraj

UoZ: uchazeči o zaměstnání

UoZ 6+: uchazeči o zaměstnání evidovaní déle než 6 měsíců

VYS: Kraj Vysočina

ZLK: Zlínský kraj

ZŠ: základní škola(-y)

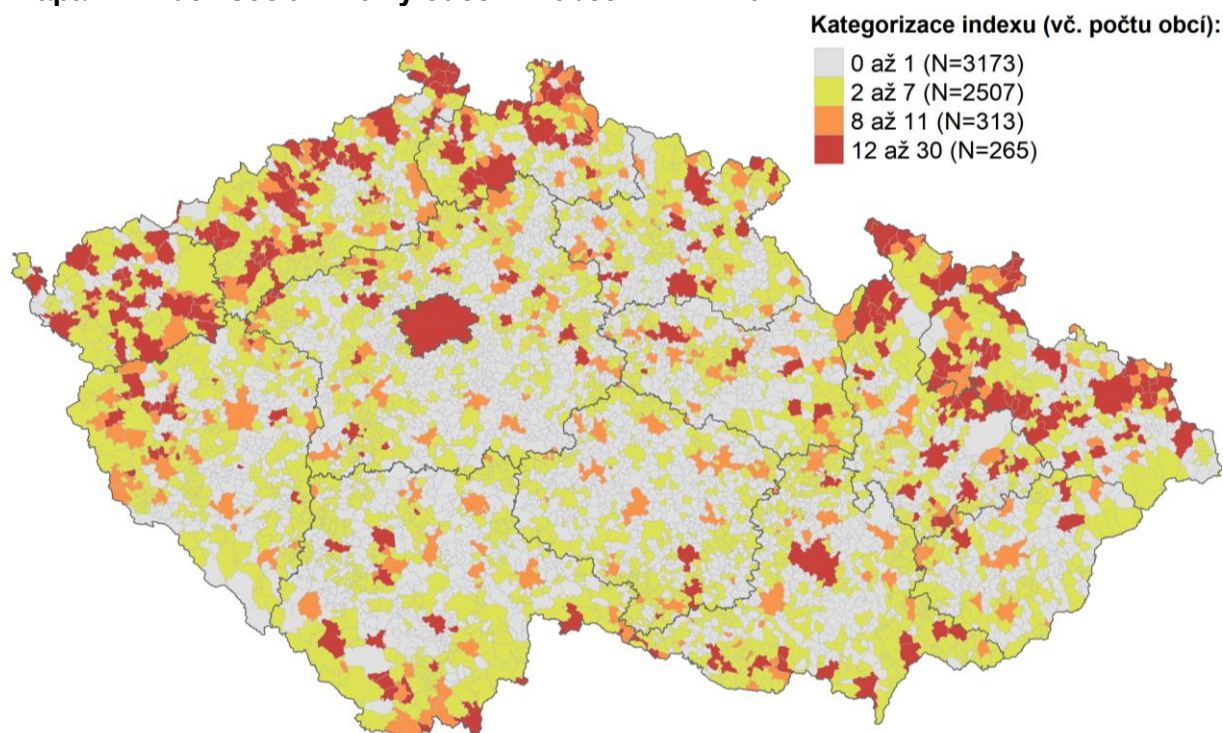
% podíl: procentuální podíl

Manažerské shrnutí

Rozsah sociálního vyloučení se napříč Českem meziročně z hlediska indexu sociálního vyloučení¹ zhoršil – jestliže v roce 2023 bylo *ohrožených* obcí (kategorie 8 a více bodů) 539, v roce 2024 jich bylo o 39 více, konkrétně 578 (viz Mapa 1). Agregovaný Index sociálního vyloučení na úroveň krajů pak potvrdil, že **nejzatíženějšími kraji Česka jsou dlouhodobě kraje Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský**. Analýza nicméně jednoznačně ukázala, že i **ostatní kraje mají na svém území nadprůměrně zatížené obce**, které se mnohdy nacházejí v tzv. vnitřních periferiích. Nejvíce *ohrožených* obcí bylo v roce 2023 v Ústeckém kraji (70), Moravskoslezském kraji (66), Středočeském kraji (64), Plzeňském kraji (56) a Olomouckém kraji (50).

Meziroční zhoršení indexu potvrzuje, že v ČR se míra koncentrovaného sociálního vyloučení nezlepšuje, a naopak již poněkolkáté dochází k meziročnímu zhoršení, a to mj. v důsledku pandemie COVID-19, především pak kvůli nárůstu cen energií, propadu reálných mezd, nedostupnosti bydlení a vysoké inflace. Důsledky se projevují na sociální a ekonomické kondici většiny domácností, ale kriticky u nejchudších a sociálně vyloučených.

Mapa 1 – Index sociálního vyloučení – obce ČR v r. 2024

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Celorepublikový relativně negativní vývoj v obcích za sledovanou dobu byl výsledkem **podstatného zvýšení počtu vyplacených příspěvků na bydlení** (+23 tis. za průměrný měsíc roku), zvýšení **počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP déle než 6 měsíců** (+18 tis.) a jen **mírného nárůstu počtu vyplacených příspěvků na živobytí** (+100 za

¹ Index sociálního vyloučení posuzuje rozsah sociálního vyloučení na 30bodové škále, kdy hodnota 30 indikuje maximální zatížení sociálním vyloučením. Ke konstrukci indexu viz druhá kapitola.

průměrný měsíc roku). Pozitivně působilo snížení počtu osob v exekuci (-19 tis.) a mírné snížení počtu předčasných odchodů ze ZŠ (-320).

V roce 2024 obdrželo 2356 obcí více bodů než v roce předcházejícím, tzn., že v těchto obcích bylo evidováno zhoršení situace. Naopak v 1505 obcích byla situace lepší a u 2395 obcí pak nebyla zaznamenána v celkovém skóre indexu žádná změna. Při meziročním srovnání roku 2023 a 2024 se struktura zatížení obcí v jednotlivých dimenzích indexu změnila. Počet obcí s *kombinací zatížení* (tedy obce zatížené v alespoň dvou dimenzích z pěti) se zvýšil (z 1299 na 1440), což mimo jiné ukazuje na potřebnost komplexnější formy podpory v územích.

Důležitým aspektem je také poměrně velká regionální či lokální variabilita společného územního výskytu sledovaných sociálních problémů. Existují území, kde sledované problémy velmi úzce souvisejí, přičemž v jiných územích může být tento vztah výrazně slabší. Podrobnější analýza těchto vztahů by tak měla být východiskem pro dobře územně zacílené politiky sociálního začleňování.

Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování. Tento jednotný nástroj v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu posoudit míru zatížení sociálním vyloučením. Index je základním orientačním nástrojem vlády pro monitoring vývoje v sociálním vyloučení, interpretaci změn v jednotlivých oblastech, a to jak v důsledku makroekonomického vývoje v ČR, tak v důsledku vládních opatření, ale i interpretaci místních a regionálních odchylek ve vývoji sociálního vyloučení. Index umožňuje zacílovat vládní politiky podpory sociálního začleňování do území, posilovat podporu do území s vysokou zátěží sociálního vyloučení a koordinovat podporu horizontálně (meziřesortně) a vertikálně (do území, k obcím).

Data k výpočtu indexu za rok 2025 budou k dispozici nejdříve v půli příštího roku.

1 Kontext a cíle zprávy

Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016–2020 označila sociální vyloučení jako jeden z „klíčových sociálních problémů naší společnosti“ (Úřad vlády ČR, 2016, s. 5). Agentura pro sociální začleňování proto v roce 2020 připravila *Metodiku pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území* (Lang & Matoušek, 2020), jejímž cílem bylo umožnění popisu a srovnání obcí a vybraných územních celků pomocí souboru indikátorů zachycujících různé dimenze sociálního vyloučení. Oproti dřívějšímu mapování sociálně vyloučených lokalit umožňuje administrativní charakter využívaných dat každoroční aktualizaci výstupů ve formě aktuálních informací o stavu sociálního vyloučení v ČR a také srovnání jeho vývoje v čase. Podrobný popis a následná analýza rozsahu a vývoje sociálního vyloučení je nezbytnou součástí informed-based a evidence-based přístupů, jejichž důležitost při tvorbě legislativy a veřejných strategií – stejně jako ve vyhodnocování dopadu veřejných politik – vyzdvihuje Strategie sociálního začleňování 2021–2030 (MPSV, 2020, s. 8).

Předkládaná zpráva je praktickou aplikací *Metodiky pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území*. Zpráva přináší deskriptivní i analytické informace o rozsahu sociálního vyloučení na úrovni obcí a krajů a **zaměřuje se na zpětné vyhodnocení rozsahu sociálního vyloučení v Česku v roce 2024** (tedy za poslední rok, za nějž jsou dostupná všechna potřebná data pro výpočet Indexu sociálního vyloučení) **a současně na poslední meziroční vývoj tohoto rozsahu** (porovnání let 2023 a 2024). Zpráva tak navazuje na obdobně zaměřené zprávy publikované Agenturou pro sociální začleňování v minulých letech.²

Data k Indexu sociálního vyloučení, o které se zpráva opírá, jsou pak veřejně přístupná na webu Agentury pro sociální začleňování³ nebo na portálu otevřených dat⁴.

² Viz: https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/

³ Viz: https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/

⁴ Viz: <https://data.gov.cz/datov%C3%A1-sada?iri=https%3A%2F%2Fdata.gov.cz%2Fzdroj%2Fdatov%C3%A9-sady%2F66002222%2Fc2d315bd7f500a13314bf2c685a373be>

2 Index sociálního vyloučení

Sociální vyloučení se jako stav projevuje vytěsněním jednotlivců či celých skupin na okraj společnosti, kdy je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou jinak ostatním členům společnosti dostupné (Růžička & Toušek, 2014, s. 121). Rozsah sociálního vyloučení je sledován prostřednictvím indikátorů pokrývajících **dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti** (Lang & Matoušek, 2020). Sada zvolených indikátorů, která je pevně zakotvena i v národní soustavě indikátorů pro vyhodnocování pokroku v oblasti potlačování chudoby a sociálního vyloučení (srov. Sirovátka et al., 2013), je validní a robustní, tzn., že kombinace indikátorů je vzájemně konzistentní a pokrývá zásadní aspekty konceptu sociálního vyloučení. Seznam indikátorů (včetně uvedení zdroje dat a jejich popisu) je následující:

1) Příjemci příspěvku na živobytí (zdroj dat: MPSV)

Příjemcem příspěvku na živobytí (PnŽ) se může stát domácnost, již zůstává na život méně než částka živobytí (součet životního minima členů domácnosti), která vyčerpala jiné možnosti pro zvýšení příjmů a prokazuje snahu o zvýšení příjmu vlastní prací.

2) Příjemci příspěvku na bydlení (zdroj dat: MPSV)

Příjemcem příspěvku na bydlení (PnB) se může stát domácnost, která vydává víc než 30 % (v Praze 35 %) příjmu na pokrytí nákladů na bydlení.

3) Osoby v exekuci (zdroj dat: Exekutorská komora ČR)

Osoba, proti níž je vedeno jedno či více exekučních řízení.

4) Dlouhodobě nezaměstnané osoby (zdroj dat: Úřad práce ČR)

Osoba potenciálně ekonomicky aktivní je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání (UoZ) Úřadu práce déle než 6 měsíců.

5) Předčasné odchody ze systému základního vzdělávání – běžné třídy (zdroj dat: MŠMT)

Osoba (žák) ukončuje povinnou školní docházku v systému základního vzdělávání v 7. nebo 8. ročníku, a to v důsledku jednoho nebo dvou propadnutí. Indikátor se vztahuje pouze k běžným třídám, tzn., že nejsou zahrnuty osoby (žáci) předčasně ukončující povinnou školní docházku ve speciálních třídách. Speciální třídy byly z indikátoru předčasných odchodů vyřazeny, protože zařazení žáků do těchto tříd je podmíněno celou řadou důvodů, které nezbytně nesouvisejí se sociálním znevýhodněním. Především jde o důvody spojené se zdravotními handicapy žáků.⁵

Jednotlivé indikátory jsou vyhodnocovány zvlášť, přičemž základní úroveň (jednotku) analýzy představují obce. V souladu s *Metodikou identifikace lokalit rezidenční segregace* (Sýkora et al., 2015, s. 11) je každý z indikátorů nahlížen ze tří odlišných, avšak doplňujících se úhlů pohledu (perspektiv) územní koncentrace: (1) **absolutní počet**, (2) **relativní podíl** a (3) **lokalizační kvocient** (umožňující zohlednit odlišnost sledovaného území od jeho okolí). Perspektiva absolutních počtů vyjadřuje velikost potenciální cílové skupiny pro místní politiky sociálního začleňování; perspektiva relativního podílu potenciální cílové skupiny na celkovém

⁵ Za pomoc při zpracování dat k předčasným odchodům za školní rok 2022/23 děkuji Františku Puršlovi (Odbor strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení, MMR ČR).

počtu obyvatel obce vyjadřuje míru strukturálního ovlivnění celkové situace a možnosti rozvoje obce; a lokalizační kvocient zohledňuje odlišnost relativního podílu obce od průměrné situace v kraji, v němž se obec nachází, čímž je nepřímo tematizováno riziko stigmatizace obce z důvodu většího rozsahu sociálního vyloučení v porovnání s jejím okolím.

Přístup lze ilustrovat na příkladu exekucí: je měřen (1) absolutní počet osob v exekuci v dané obci, (2) podíl osob v exekuci na celkové populaci v dané obci, (3) poměr mezi podílem osob v exekuci na celkové populaci v dané obci vůči součtu podílu osob v exekuci na celkové populaci v příslušném kraji dané obce a podílu osob v exekuci na celkové populaci v republice, přičemž součet podílů je z důvodu vážení dělen dvěma. Lokalizační kvocient tedy indikuje, nakolik se situace v dané obci liší od svého kontextu (zohledňující průměrnou situaci v kraji a republice).

Aby bylo možno sadu všech *indikátorů* v jednotlivých *perspektivách* vyhodnotit zjednodušeným způsobem, pro každý indikátor a každou jeho perspektivu byly stanoveny dvě *prahové hranice* – viz Tabulka 1. V případě perspektivy absolutního počtu se hranice prahových hodnot stanovují s ohledem na přítomnost dostatečně početné cílové skupiny pro realizaci místních politik sociálního začleňování. U perspektivy relativního podílu se první hranice zpravidla pohybuje mírně nad celorepublikovým průměrem bazálního roku 2018, druhý práh se pak pohybuje nad celorepublikovým průměrem bazálního roku 2018 s přičtením jedné směrodatné odchylky.⁶ Stanovení hranic u lokalizačního kvocientu pak sleduje logiku násobku průměrného zatížení každého indikátoru v republice, resp. kraji.

Tabulka 1 – Prahové hodnoty pro jednotlivé indikátory a jejich tři perspektivy

	absolutní počet		relativní podíl		LQ	
	1. práh	2. práh	1. práh	2. práh	1. práh	2. práh
osoby v exekuci	100	200	12	18	1,8	2,5
příspěvky na bydlení	40	80	2,1	3	1,8	2,5
příspěvky na živobytí	30	60	0,9	1,7	1,8	2,5
dlouhodobě nezaměstnaní	40	80	1,4	2,5	1,8	2,5
předčasné odchody	6	12	5	12	1,8	2,5

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Obci je za překročení každého jednotlivého prahu udělen jeden bod. Za každý indikátor tak může obec obdržet od nuly do šesti bodů. Obdržení nula bodů znamená, že v daném indikátoru obec zatížena není (případně v komparaci s ostatními obcemi jen velmi málo), v případě obdržení šesti bodů to znamená, že v daném indikátoru je obec zatížena velmi.

Pro vyhodnocení celkového rozsahu sociálního vyloučení byl sestrojen tzv. **Index sociálního vyloučení**. Hodnota (sumačního) Indexu sociálního vyloučení je výsledkem prostého součtu bodů v té které obci za všechny indikátory. **Rozsah hodnot se proto pohybuje v rozmezí 0 až 30 bodů**, kdy 30 bodů indikuje maximální rozsah sociálního vyloučení v obci (obec

⁶ V *Metodice pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území* (Lang & Matoušek, 2020) byly zvoleny hodnoty roku 2018 jako výchozí (baseline) pro udržení komparovatelnosti. Jinak řečeno, situace daného roku je vždy poměřována vůči prahovým hodnotám roku 2018.

překročila všechny prahové hodnoty ve všech indikátorech) a 0 naopak indikuje minimální rozsah sociálního vyloučení (obec nepřekročila ani jednu prahovou hodnotu).⁷

2.1 Vztah indexu k dalším nástrojům pro mapování vyloučení a deprivace

Matoušek a Vališová (2023) diskutují Index sociálního vyloučení ve vztahu k dalším nástrojům z poslední doby, které rovněž umožňují mapování územních dimenzí sociálního vyloučení, byť se tyto nástroje liší tím, že „zdůrazňují různé dílčí aspekty vyloučení, využívají částečně odlišné datové zdroje a zaměřují se na různé měřítkové úrovně“. Vedle indexu jde podle autorů o Metodiku identifikace lokalit rezidenční segregace (Sýkora, 2018) a typologii lokalit obývaných sociálně vyloučenými (Vališová, 2021).

Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace „sleduje zastoupení společně posuzovaných osob příjemců příspěvku na živobytí (tedy jinými slovy počet osob v hmotné nouzi) v základních sídelních jednotkách [...] a je určena k identifikaci základních sídelních jednotek (tj., čtvrtí nebo jiných urbanisticky ucelených částí obce) s vysokou koncentrací chudoby a sociálního vyloučení“ (Matoušek & Vališová, 2023).

Ještě na nižší územní úroveň jde typologie lokalit obývaných sociálně vyloučenými (Vališová, 2021), která zohledňuje, že tzv. sociálně vyloučené lokality se liší v mnoha podstatných ohledech, což podmiňuje volbu možných nástrojů intervence ke zlepšení situace. Základní členění lokalit „vyplývá z dichotomie sociálně homogenní versus sociálně nehomogenní lokalita, z typu zástavby (rodinný dům versus bytový dům, specifickou podobu bytových domů představují ubytovny) a velikosti lokality (jeden dům, skupina domů či čtvrť).“ (Matoušek & Vališová, 2023) Na základě této logiky lze rozlišit mezi 13 typy lokalit.

Provázání těchto tří nástrojů Matoušek s Vališovou (2023) shrnují následovně:

Vysoký rozsah sociálního vyloučení na základě metodiky Langa a Matouška na úrovni obce indikuje větší pravděpodobnost, že některá ze základních sídelních jednotek této obce bude vykazovat znaky rezidenční segregace. Závěry obou metodik pak mohou být využity při přípravě terénní analýzy vyloučených lokalit. Její zaměření lze přizpůsobit podle celkového rozsahu sociálního vyloučení [...] a blíže zacílit do předdefinovaných území [...]. Zároveň však lze všechny uvedené metodiky používat také samostatně, jedná se o svébytné nástroje a jejich cíle i důvody vzniku nejsou shodné.

Nad rámec této triády pohybující se na územních úrovních „obec-ZSJ-lokalita“ je vhodné zmínit nástroj MMR (2023), který umožňuje identifikovat hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ) na vyšší územní úrovni, konkrétně na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností. HSOÚ jsou charakteristické vyšším podílem starších osob, klesajícím počtem obyvatel, nižší bytovou výstavbou, vyšší nezaměstnaností a nižší podnikatelskou aktivitou.

⁷ Více o výpočetním modelu indexu sociálního vyloučení viz (Lang & Matoušek, 2020).

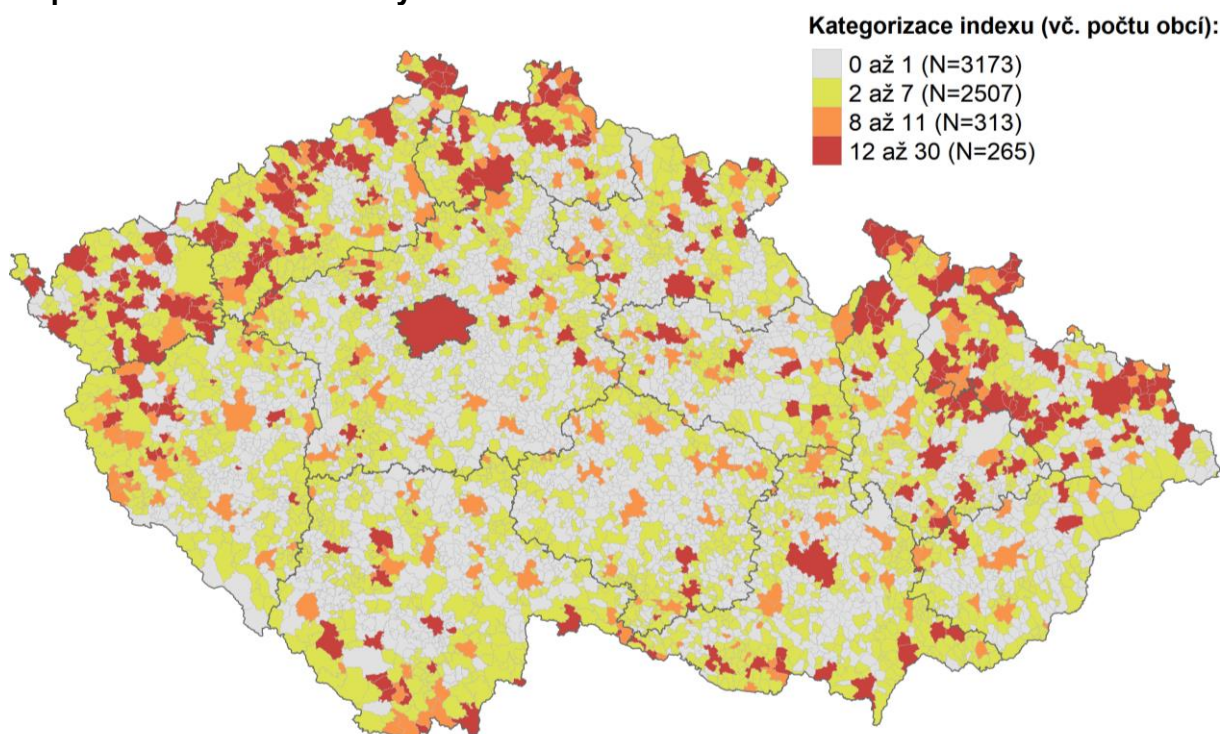
3 Celkový rozsah sociálního vyloučení

Celkový rozsah sociálního vyloučení je vyjádřený prostřednictvím Indexu sociálního vyloučení a jeho 30bodové škály. Index na úrovni obce tedy může nabývat hodnoty 0 (nejnižší nebo žádné zatížení sociálním vyloučením) až 30 (velké zatížení sociálním vyloučením). Z důvodu přehlednosti používáme v této sekci prezentaci hodnot indexu ve čtyřech kategoriích: 0 až 1 bod (obce sociálním vyloučením neohrožené), 2 až 7 bodů (obce z hlediska sociálního vyloučení rizikové), 8 až 11 bodů a 12 až 30 bodů (skupina obcí sociálním vyloučením ohrožených).

Celková situace obcí ČR v roce 2024 byla následující: 3173 obcí obdrželo 0 až 1 bod, 2507 obcí 2 až 7 bodů, 313 obcí 8 až 11 bodů a 265 obcí 12 až 30 bodů. Kartografickou vizualizaci počtů obcí ve zvolených kategoriích indexu nabízí Mapa 2.

Obce spadající do kategorie 12 až 30 bodů (265 obcí) lze dále rozčlenit následovně: 173 obcí se nacházelo v pásmu 12 až 15 bodů, 66 obcí bylo v pásmu 16 až 20 bodů, dalších 19 obcí bylo v kategorii 21 až 24 bodů a zbylých 7 obcí se nacházelo v nejzatíženější kategorii 25 až 30 bodů.

Mapa 2 – Index sociálního vyloučení – obce ČR v r. 2024

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Situaci v jednotlivých krajích prezentuje Tabulka 2. Pokud budeme považovat hodnoty indexu 8 a vyšší za ukazatel sociálním vyloučením ohrožených obcí, pak takových obcí bylo nejvíce v ULK (70 obcí), MSK (66 obcí) a STC (64 obcí). V PLK bylo takových obcí 56, OLK 50, JHC 43, JHM 41, KHK 38, LBK 38 a KVK 36. Nejméně hrožených obcí se nacházelo na území ZLK (18 obcí), VYS (26 obcí) a PAK (31 obcí). Mezi ohroženými obcemi se nacházejí obce všech

velikostí – jde jak o velká statutární města, tak o obce s několika desítkami obyvatel. Krajské mapy viz v kapitole Příloha.

Tabulka 2 – Hodnota ISV na úrovni kraje a počty obcí dle pásem zatížení v roce 2024

Kraj	N obcí 0 až 1	N obcí 2 až 7	N obcí 8 až 11	N obcí 12 až 30	CELKEM N obcí	Hodnota Indexu SV na úrovni kraje
JHC	318	263	25	18	624	7,2
JHM	297	335	26	15	673	8,3
KHK	246	164	24	14	448	7,7
KVK	35	63	9	27	134	12
LBK	97	80	17	21	215	10,2
MSK	133	101	26	40	300	12,8
OLK	175	177	19	31	402	8,2
PAK	259	161	25	6	451	6,6
PHA	0	0	0	1	1	12
PLK	229	216	37	19	501	6,8
STC	672	408	41	23	1144	5,4
ULK	97	187	27	43	354	14,4
VYS	433	245	23	3	704	5,3
ZLK	182	107	14	4	307	6,2
ČR	3173	2507	313	265	6258	-

Zdroj: vlastní zpracování

Index sociálního vyloučení lze rovněž přepočítat přímo i na vyšší územní celky, než jsou jednotlivé obce – jde o tzv. agregaci, která je podrobně popsána v jednom z dokumentů (Lang, Ondruška & Matoušek, 2022). Poslední sloupec Tabulka 2 obsahuje agregované údaje za jednotlivé kraje. Z těchto a v předcházejícím odstavci diskutovaných výsledků je evidentní, že ačkoli mezi nejzatíženější kraje rozhodně patří Ústecký (14,4), Moravskoslezský (12,8) a Karlovarský (12)⁸, není možné redukovat problematiku sociálního vyloučení v Česku pouze na tyto tři kraje, protože i ostatní kraje mají na svém území nadprůměrně zatížené obce, které se mnohdy nacházejí v tzv. vnitřních periferiích.

Při pohledu na úrovně správních obvodů ORP (SO ORP) skrze agregované hodnoty Indexu sociálního vyloučení patří mezi 10 nejzatíženější ORP patří Karviná, Orlová, Most, Havířov, Bílina, Litvínov, Ostrava, Broumov, Chomutov a Rumburk. Všechny vyjmenované SO ORP spadají do Ústeckého a Moravskoslezského kraje, s výjimkou Broumova z Královéhradeckého kraje.

3.1 Meziroční srovnání vývoje indexu

Počet *ohrožených* obcí (kategorie 8 a více bodů) se meziročně zvýšil o 39 obcí, takže celkově bylo těchto obcí v roce 2024 578, jak ukazuje Tabulka 3. Při rozlišení pásma 8 až 11 bodů a

⁸ Jelikož Praha je současně obcí i krajem, její hodnota indexu je pochopitelně pro obě úrovně totožná. Z tohoto důvodu je ve zde prezentované krajské komparaci upozaděna.

pásma 12 až 30 bodů je navíc evidentní, že k navýšení obcí došlo v obou těchto pásmech, přičemž v tom nejzatíženějším pásmu indexu (12 až 30 bodů) se počet zvýšil o 24 obcí.

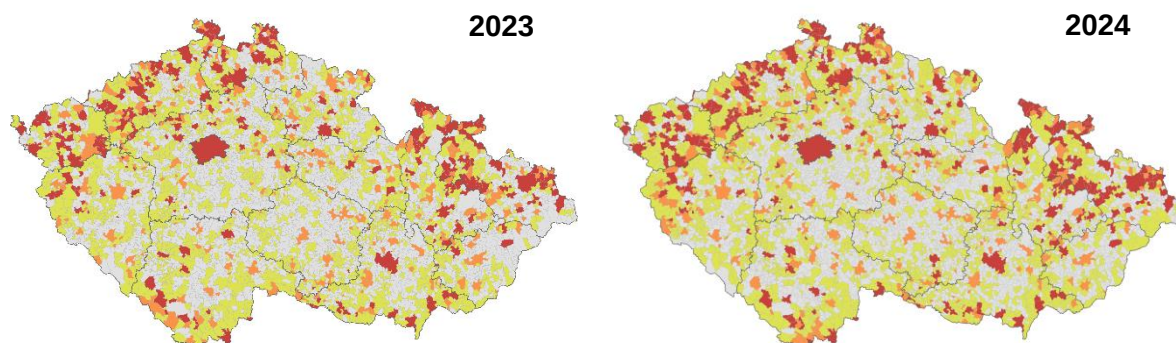
Tabulka 3 – Počet a podíl obcí dle pásem zatížení ISV – meziroční srovnání

Bodové rozpětí	2023		2024	
	N	%	N	%
0 až 1	3393	54,2	3173	50,7
2 až 7	2326	37,2	2507	40,1
8 až 11	298	4,8	313	5,0
12 až 30	241	3,9	265	4,2
CELKEM	6258	100	6258	100

Zdroj: ASZ

Pokud se podíváme na obce, které se nacházely v nejzatíženějším pásmu v roce 2024, pak naprostá většina z těchto obcí patřila mezi nejzatíženější obce i v roce 2023. Takových obcí bylo 203 a lze tedy říci, že nejzatíženější pásmo je tvořeno z velké většiny stále stejnými obcemi. Stejně tak je relativně stálé pořadí těch nejvíce zatížených obcí. Kartografické zpracování meziročního srovnání roku 2023 a 2024 nabízí Mapa 3.

Mapa 3 – Index sociálního vyloučení – obce v kategoriích zatížení

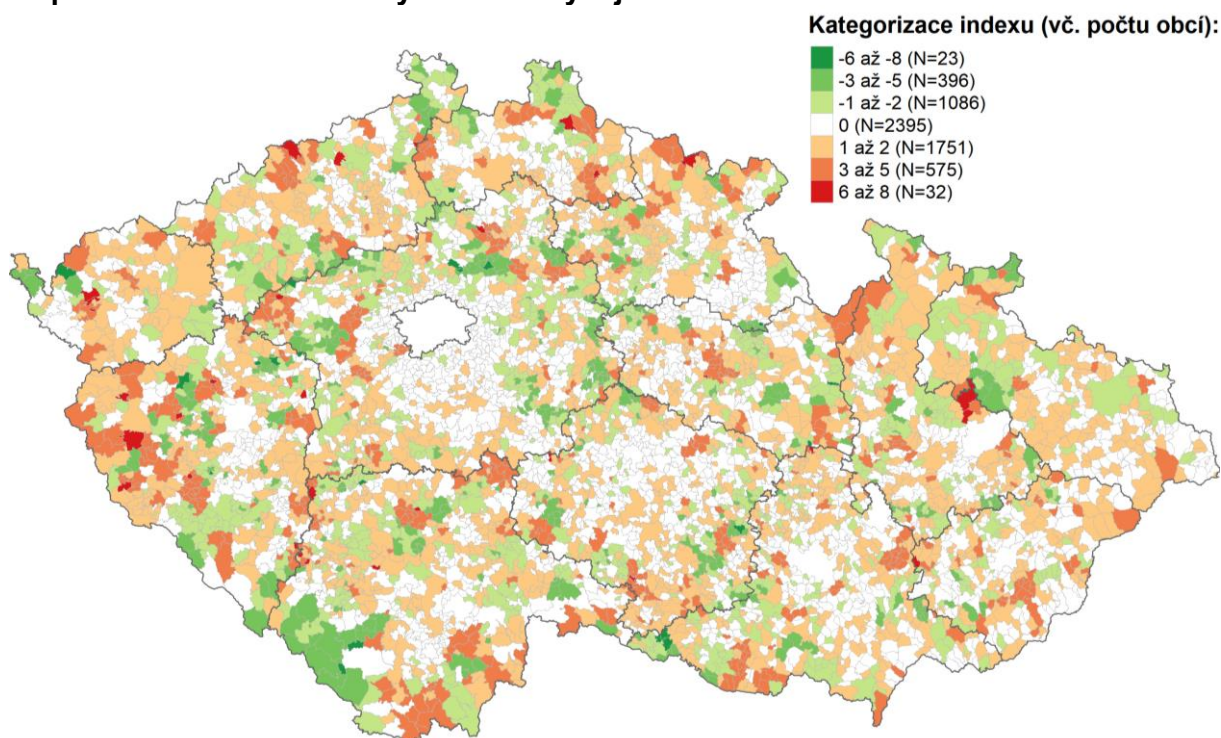

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

V předchozích odstavcích byla popsána celková situace obcí pomocí čtyř kategorií zatížení sociálním vyloučením, nyní se podívejme na to, zda jednotlivé obce obdržely v roce 2024 více, stejně či méně bodů na škále Indexu sociálního vyloučení než v roce 2023 – takové kartografické zpracování nabízí Mapa 4. Jestliže u 1505 obcí došlo ke zlepšení situace (zelené pásmo), naopak zhoršení situace (červené pásmo) bylo evidováno v 2358 obcích; u 2395 obcí pak nebyla zaznamenána v celkovém skóre indexu žádná změna (bílou barvou prokreslené obce).

Zlepšení o 6 až 8 bodů se týkalo 23 obcí a z naprosté většiny šlo o obce s několika desítkami či sty obyvatel, jen dvě obce měly o něco více jak dva tisíce obyvatel. Stejně tak zhoršení o 6 až 11 bodů, které se týkalo 32 obcí, se odehrálo zejména v obcích do jednoho tisíce obyvatel; jen šest obcí bylo větších – největší z nich pak byla obec s necelými 5 tisíci obyvateli. Je zcela přirozené, že k většímu meziročnímu poklesu/nárůstu bodů indexu jsou – mimo velké a strukturální krize – náchylnější menší obce, protože právě v nich může kvůli jejich velikosti kupříkladu odstěhování/přistěhování (ať už nucené či dobrovolné) několika domácností zatížených nějakou formou deprivace zásadně proměnit situaci.

Mapa 4 – Index sociálního vyloučení – vývoj od roku 2023 do roku 2024

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Na úrovni krajů lze k jejich souhrnnému meziročnímu srovnání využít agregované hodnoty indexu. Ty za roky 2023 a 2024 prezentuje Tabulka 4 včetně jejich rozdílu. Agregované hodnoty indexu vzrostly ve všech krajích, přičemž nejvyšší nárůst byl evidován v KVK, JHC a VYS.

Tabulka 4 – Index sociálního vyloučení pro úroveň krajů – meziroční srovnání

Kraj	2023	2024	Vývoj 2023–24
JHC	6,4	7,2	+0,7
JHM	8,1	8,3	+0,2
KHK	7,1	7,7	+0,5
KVK	11,2	12	+0,8
LBK	9,8	10,2	+0,4
MSK	12,9	12,8	-0,1
OLK	7,8	8,2	+0,4
PAK	6,0	6,6	+0,5
PHA	12	12	0
PLK	6,4	6,8	+0,4
STC	5,5	5,4	-0,1
ULK	14,2	14,4	+0,2
VYS	4,7	5,3	+0,6
ZLK	5,9	6,2	+0,3

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

3.2 Meziroční srovnání vývoje jednotlivých indikátorů

Pro hlubší pochopení meziročního zhoršení celkové situace v Česku je pak nutné se obrátit k popisu vývoje jednotlivých indikátorů, z nichž je index složen.⁹ Celková situace je výsledkem nárůstu ve třech indikátorech a poklesem ve dvou. Byl evidován pokles počtu osob v exekuci (-19 tis.), snížil se počet předčasných odchodů (cca -320). Naopak se navýšil počet vyplacených příspěvků na bydlení (+23 tis.) a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP déle než 6 měsíců (+18 tis.). Dále se též – velmi mírně – zvýšil počet vyplacených příspěvků na živobytí (cca +100).¹⁰ Kompletní a nezaokrouhlené údaje k daným indikátorům nabízí Tabulka 5.

Pokud se podíváme na jednotlivé dimenze podrobněji, pak u **exekucí** pokračoval pozitivní trend, kdy se současně snížil i počet osob s více než deseti exekucemi a celkový počet vedených řízení. Tento vývoj je výsledkem legislativních změn v oblasti oddlužení, které byly postupně zaváděny od roku 2019 a otevřely cestu k insolvenční většímu okruhu lidí. K pozitivnímu trendu přispělo rovněž efektivnější dluhové poradenství a růst počtu podaných návrhů na oddlužení. Navzdory poklesu souhrnných statistik však roste počet nově zahajovaných exekucí – ve 2. čtvrtletí 2025 bylo zahájeno 119 tisíc nových řízení, což je výrazně více, než tomu bylo o rok dříve (109 tisíc). Tento trend pokračuje čtvrtý kvartál v řadě. Důležité však je, že většina nových exekucí se týká stále stejných, dlouhodobě zadlužených osob, což naznačuje, že u části dlužníků s opakovanými a vysokými počty exekucí se jejich životní situace zhoršuje.

Oproti tomu v oblasti bydlení se situace nadále zhoršuje. Počet vyplacených **příspěvků na bydlení** dosáhl v průměrném měsíci 272 tisíc dávek. Nárůst vyplacených příspěvků je sice nižší než v předchozích dvou letech, ale dosahuje i tak zhruba 9 procent. Růst souvisí především s makroekonomickými okolnostmi – inflací, cenami energií, nedostatečným nárůstem mezd a zhoršující se dostupností bydlení. Ohrožené nejsou jen nízkopříjmové domácnosti, ohrožení se týká široké vrstvy obyvatel – vedle nájemníků i vlastníků nemovitostí a vedle strukturálně postižených regionů jsou evidentní i dopady v „bohatších“ regionech, větších městech a ekonomických centrech, zejména pak v Praze a Brně. Určitým faktorem ovlivňujícím počty vyplacených příspěvků jsou i legislativní změny účinné od podzimu 2022, které rozšířily okruh oprávněných příjemců dávky. V posledních letech se ve větších městech stále více prohlubuje problém nedostupnosti vlastního bydlení, zejména pro mladé lidi a rodiny s dětmi. Tito lidé jsou často odkázáni na nájemní bydlení, což se odráží v celkovém nárůstu podílu domácností žijících v nájmu – za posledních pět let vzrostl tento podíl o 5 procentních bodů. Zároveň však nájemní rostou rychleji než mzdy, což dále zhoršuje dostupnost bydlení. Navzdory rostoucímu počtu domácností v nájmu se tento trend zatím výrazněji neprojevuje v počtu nájemníků a podnájemníků mezi příjemci sociálních dávek. Jedním z důvodů může být i výrazný vliv cen energií na meziroční růst celkových nákladů na bydlení – zatímco celkové

⁹ Za cenné komentáře k této části textu děkuji zejména expertkám Agentury pro sociální začleňování – Lucii Trlifajové, Barbaře Halířové a Ivetě Němečkové – a také Romanovi Matouškoví.

¹⁰ Porovnávána byla tato data: osoby v exekuci byly k 31. 12. 2023 a k 1. 1. 2025, vyplacené příspěvky na bydlení/živobytí v průměrném měsíci roku 2023 a 2024, nezaměstnanost v prosinci 2023 a 2024 a předčasné odchody ve školním roce 2022/23 a 2023/24.

náklady vzrostly o 7 %, samotné energie zdražily o 12 %, což představuje významný tlak na rozpočty domácností.

Znepokojivý vývoj nastal v oblasti **dlouhodobé nezaměstnanosti**. Počet uchazečů evidovaných déle než šest měsíců se mezi prosincem 2023 a prosincem 2024 zvýšil o téměř pětinu. Tento vývoj ukazuje na strukturální problémy trhu práce, zejména v regionech mimo Prahu a jejího ekonomického zázemí. Data Českého statistického úřadu o vývoji trhu práce ukazují zajímavý posun v zaměstnanosti napříč sektory. Zatímco v oblasti nemovitostí, zdravotních a sociálních služeb a vzdělávání dochází k nárůstu počtu pracovních míst, naopak v tradičních odvětvích jako je průmysl, těžba nebo skladování dochází k poklesu. Tento vývoj naznačuje potenciálně dlouhodobě rizikový trend úbytku nízkokvalifikovaných industriálních pracovních pozic, což může mít výraznější dopad zejména na muže.

Přestože se zatím nejedná o vysoká čísla, situace je dostatečně přehledná a stabilní na to, aby bylo možné cíleně nastavit podpůrná opatření nebo intervence – například prostřednictvím integrovaných pracovních míst (IPM), která mohou pomoci zmírnit negativní dopady těchto strukturálních změn a podpořit zaměstnanost v ohrožených skupinách.

U **příspěvku na živobytí** se pak hodnoty mezi lety 2023 a 2024 naopak prakticky nezměnily, a to i přesto, že roste dlouhodobá nezaměstnanost. Nedošlo ke změnám ani mezi jednotlivými obcemi, což znamená, že počet příjemců se výrazněji nemění ani v obcích, které jsou zatížené sociálním vyloučením v jiných ohledech. Ve stagnujícím počtu vyplácených příspěvků na živobytí se odráží i skutečnost, že životní minimum není pravidelně dostatečně valorizováno. Popsaná stagnace však s sebou nese na první pohled ne zcela zřejmé riziko – jelikož meziročně došlo k významnému nárůstu dlouhodobé nezaměstnanosti, nenavýšení čerpání příspěvků na živobytí je patrně dokladem, že část domácností dlouhodobě nezaměstnaných tuto dávku v očekávatelné míře nečerpají.

Pozitivnější vývoj lze sledovat v oblasti vzdělávání. Počet **předčasných odchodů** ze základních škol se snížil, k čemuž zřejmě přispělo rozšíření podpůrných opatření ve školách, včetně většího zapojení psychologů, speciálních pedagogů a sociálních pedagogů do školních poradenských týmů. To umožnilo lepší individuální podporu žáků ohrožených školní neúspěšností, přičemž důraz byl kladen na zlepšení metodik výuky a profesní rozvoj učitelů. Dále pomohly projekty zaměřené na děti se sociálním znevýhodněním, které nabízely nejen podporu ve vyučování, ale i volnočasové aktivity a výlety, čímž se zvýšila motivace žáků k pokračování ve vzdělávání. Snížení předčasných odchodů bylo také podporováno změnami ve školském zákoně, které umožnily lepší přístup k podporám pro děti z nevýhodného prostředí. Určitým rizikem se však jeví změna v možnostech využívání odkladů povinné školní docházky a v návaznosti na to ukončení přípravných tříd, které do jisté míry mohly vyrovnat některé nerovnosti v přípravě dětí na zahájení povinné školní docházky. Tato změna se může negativně promítnout do školní úspěšnosti těch dětí, které nebyly na první třídu připraveny srovnatelně s vrstevníky ať již z důvodů nižší školní zralosti či z důvodů sociálního znevýhodnění.

Tabulka 5 – Vývoj hodnot indikátorů Indexu sociálního vyloučení

	2023	2024	vývoj
Počet osob v exekuci (k 3. 1. 2023 a k 31. 12. 2023)	621 305	601 866	-19 439 ¹¹
% podíl osob v exekuci (k 3. 1. 2023 a k 31. 12. 2023; přepočet na obyvatelstvo 15+ let)	6,77	6,53	-0,24 p. b.
Počet PnB vyplacených v průměrném měsíci každého roku	248 663	272 042	+23 378
% podíl příjemců PnB v průměrném měsíci každého roku (přepočet na obyvatelstvo 15+ let)	2,71	2,95	+0,24 p. b.
Počet PnŽ vyplacených v průměrném měsíci každého roku	64 078	64 215	+137
% podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci každého roku (přepočet na obyvatelstvo 15+ let)	0,70	0,70	0 p. b.
Počet UoZ 6+ (prosinec jednotlivých let)	126 228	144 273	+18 045
% podíl UoZ 6+ (prosinec jednotlivých let; přepočet na obyvatelstvo 15-64 let)	1,82	2,07	+0,25 p. b.
	šk. r. 2022/23	šk. r. 2023/24	vývoj
Celkový počet žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku – běžné třídy	107 121	104 496	-2 625
Počet předčasných odchodů ze ZŠ – běžné třídy	3 364	3 040	-324
% podíl předčasných odchodů ze ZŠ – běžné třídy	3,14	2,93	-0,21 p. b.

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

¹¹ Diskuse o datech Exekutorské komory ČR k úbytku osob v exekuci viz předcházející poznámka pod čarou.

4 Sycení indexu jednotlivými dimenzemi – typologie

Z předcházející kapitoly je evidentní, že pokud jsou obce zatíženy nějakým sociálním problémem, jsou zatíženy v jednotlivých dimenzích různou měrou. Pro určité zpřehlednění této variability vznikla pro obce typologie o 12 kategoriích, které jsou vzájemně exkluzivní, jinak řečeno, jedna obec se může nacházet jen a pouze v jedné kategorii (Tabulka 6).

Do **kategorie A** jsou zahrnuty obce, jejichž hodnota Indexu sociálního vyloučení byla 0 nebo 1 bod. **Tyto obce lze považovat za sociálním vyloučením neohrožené.** Takových obcí bylo v roce 2024 cca 51 % ze všech obcí, tj. 3173.

Kategorie B obsahuje obce, které jsou zatíženy jen v dimenzi exekucí – konkrétně jde o obce, které celkově získaly dva až šest bodů, a to výhradně v dimenzi exekucí; těchto obcí bylo 16. Stejná logika platí pro **kategorii C** (zatížení jen v dimenzi PnB; N obcí = 96), **kategorii D** (zatížení jen v dimenzi PnŽ; N obcí = 25), **kategorii E** (zatížení jen v dimenzi UoZ 6+; N obcí = 323) a pro **kategorii F** (zatížení jen v dimenzi předčasných odchodů; N obcí = 327).

Kategorie G obsahuje obce, které z celkového počtu bodů indexu získaly v dimenzi exekucí více jak 50 % ze všech obdržných bodů v indexu, současně jsou z této kategorie vyjmuty ty obce, které obdržely body jen a pouze v této dimenzi (tyto obce totiž spadají do kategorie A); obcí zatížených převážně exekucemi bylo 13. Stejná logika platí pro **kategorii H** (zatížení převážně v dimenzi PnB; N obcí = 129), **kategorii I** (zatížení převážně v dimenzi PnŽ; N obcí = 47), **kategorii J** (zatížení převážně v dimenzi UoZ 6+; N obcí = 238) a **pro kategorii K** (zatížení převážně v dimenzi předčasných odchodů; N obcí = 431).

Poslední kategorií navržené typologie je **kategorie L**, kam spadají obce, které jsou zatíženy ve dvou a více dimenzích, přičemž žádná z dimenzí zatížení není dominantní (zároveň jde o kategorii obcí, které není možné zařadit do předcházejících kategorií). Těchto obcí bylo identifikováno 1440. Mezi těmito obcemi se logicky nacházejí všechny nejvíce zatížené obce Česka.

Tabulka 6 – Počet a podíl obcí v typologii sycení ISV

		2023		2024		vývoj
		N	%	N	%	N
A	0 až 1 bod	3393	54,2	3173	50,7	-220
B	Zatížení jen v dimenzi exekucí	10	0,2	16	0,3	+6
C	Zatížení jen v dimenzi PnB	73	1,2	96	1,5	+23
D	Zatížení jen v dimenzi PnŽ	29	0,5	25	0,4	-4
E	Zatížení jen v dimenzi UoZ 6+	256	4,1	323	5,2	+67
F	Zatížení jen v dimenzi před. odchodů	507	8,1	327	5,2	-180
G	Zatížení převážně v dimenzi exekucí	23	0,4	13	0,2	-10
H	Zatížení převážně v dimenzi PnB	110	1,8	129	2,1	+19
I	Zatížení převážně v dimenzi PnŽ	49	0,8	47	0,8	-2
J	Zatížení převážně v dimenzi UoZ 6+	190	3,0	238	3,8	+48
K	Zatížení převážně v dimenzi před. odchodů	389	6,2	431	6,9	+42
L	Kombinace zatížení	1229	19,6	1440	23,0	+211
CELKEM		6258	100	6258	100	-

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

4.1 Meziroční srovnání

Při meziročním srovnání roku 2023 a 2024 se struktura zatížení poměrně změnila zejména v tom ohledu, že se – jako další rok v řadě – zvýšil počet obcí s kombinací zatížení (z 1299 na 1440). Z hlediska dalších změn je evidentní nárůst počtu obcí, které jsou zatíženy jen v dimenzi UoZ 6+ (+67) či jsou v dimenzi UoZ 6+ zatíženy převážně (+48). S ohledem na nárůst počtu obcí s kombinací zatížení relativně poklesl počet obcí, které byly zatíženy jen v dimenzi předčasných odchodů, ačkoli míra předčasných odchodů (relativní podíl) klesla celorepublikově jen částečně. Další změny viz Tabulka 6.

5 Souvislost dimenzí indexu

Vedle výše uvedené typologie obcí je také důležité zhodnocení toho, jak těsně spolu jednotlivé dimenze souvisejí na úrovni obcí. Nejjednodušší možnou variantu takového zhodnocení nabízí korelační analýza. Korelační matice (Tabulka 7) obsahuje hodnoty korelačního (Pearsonova) koeficientu, kdy byly mezi sebou korelovány podíly čtyř z pěti indikátorů (konkrétně relativních podílů) indexu, a to právě na úrovni obcí.¹² Síla korelace pak indikuje míru spoluvýskytu vybraných sociálních problémů na úrovni obcí.

Nejsilnější korelace, která zároveň indikuje velmi podstatnou souvislost, byla zaznamenána mezi příspěvky na živobytí na jedné straně a na straně druhé mezi exekucemi (0,68), příspěvky na bydlení (0,6) a dlouhodobou nezaměstnaností (0,56). Podstatná souvislost byla také identifikována mezi exekucemi a příspěvky na bydlení (0,54). Střední hodnoty korelace pak byly mezi všemi zbylými indikátory: dlouhodobou nezaměstnaností a exekucemi (0,45) a příspěvky na bydlení (0,44).

Tabulka 7 – Korelace podílů jednotlivých indikátorů 2024

	Exekuce	PnB	PnŽ	UoZ 6+
Exekuce	1			
PnB	0,54	1		
PnŽ	0,68	0,6	1	
UoZ 6+	0,45	0,44	0,56	1

Zdroj: ASZ

Jednotlivé indikátory tedy spolu souvisejí přinejmenším podstatně. Je však nutné, aby všechny na vybraná území zacílené politiky sociálního začleňování byly – v souladu s informed based přístupy – citlivé vůči skutečnosti, že existuje poměrně velká lokální variabilita v souvislosti sledovaných sociálních problémů.

5.1 Meziroční srovnání

Jestliže při meziročním srovnání let 2022 a 2023 došlo k důležitému posunu – posílila se souvislost mezi exekucemi a dalšími dimenzemi – při srovnání roku 2023 s rokem 2024 už k žádnému takovému ani obdobnému jevu nedošlo a souvislost vzájemných vztahů mezi indikátory zůstala z věcného hlediska neměnná.

¹² Předčasné odchody nebyly do analýzy zahrnuty, protože ne každá obec má na svém území základní školu s běžnými třídami – detailněji k indikátoru předčasných indikátorů viz Lang & Matoušek, 2020.

6 Závěr

Předkládaná zpráva se zaměřila na základní popis rozsahu sociálního vyloučení v roce 2024 pomocí Indexu sociálního vyloučení a pomocí indikátorů, z nichž je index složen, přičemž důraz byl kladen na popsání a vyhodnocení meziročních změn (porovnání roku 2023 a 2024).

Rozsah sociálního vyloučení se napříč Českem meziročně z hlediska Indexu sociálního vyloučení zhoršil – jestliže v roce 2023 bylo ohrožených obcí (kategorie 8 a více bodů) 539, v roce 2024 jich bylo o 39 více, konkrétně 578 (viz Mapa 1). Agregovaný Index sociálního vyloučení na úroveň krajů pak potvrdil, že nejzatíženějšími kraji Česka jsou dlouhodobě kraje Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský. Analýza nicméně jednoznačně ukázala, že i o statní kraje mají na svém území nadprůměrně zatížené obce, které se mnohdy nacházejí v tzv. vnitřních periferiích. Nejvíce ohrožených obcí bylo v roce 2023 v Ústeckém kraji (70), Moravskoslezském kraji (66), Středočeském kraji (64), Plzeňském kraji (56) a Olomouckém kraji (50).

Dále bylo zjištěno, že v roce 2024 obdrželo 2356 obcí více bodů než v roce předcházejícím, tzn., že v těchto obcích bylo evidováno zhoršení situace. Naopak v 1505 obcích byla situace lepší a u 2395 obcí pak nebyla zaznamenána v celkovém skóre indexu žádná změna. Pro roztržidění obcí dle povahy zátěže na jejich území byla navržena typologie Indexu sociálního vyloučení o 12 kategoriích. Tato typologie ukázala, že v průběhu sledovaného období výrazně vzrostl počet obcí s *kombinací zatížení* – takových obcí bylo 1229 v roce 2023, zatímco v roce 2024 jich bylo evidováno 1440.

Celorepublikový relativně negativní vývoj v obcích za sledovanou dobu byl výsledkem zvýšení počtu vyplacených příspěvků na bydlení (+23 tis. za průměrný měsíc roku), počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP déle než 6 měsíců (+18 tis.) a jen mírného nárůstu počtu vyplacených příspěvků na živobytí (+100 za průměrný měsíc roku), i když pozitivně působilo snížení počtu osob v exekuci (-19 tis.) a mírné snížení počtu předčasných odchodů ze ZŠ (-320).

Data k výpočtu indexu za rok 2025 budou k dispozici nejdříve v půli příštího roku.

Seznam literatury

Exekutorská komora ČR. 2024. Emailová komunikace mezi Agenturou pro sociální začleňování a Exekutorskou komorou ČR.

Matoušek, R., & Vališová, H. 2023. Územní dimenze sociálního vyloučení: nástroje sledování a jejich využití ve veřejných politikách. *Urbanismus a územní rozvoj*. Dostupné na: <https://www.uur.cz/media/qe5p1chl/06-uzemnidimenze.pdf>

Lang, P. (2022). *Sociální vyloučení v Česku: rozsah v roce 2021*. https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/

Lang, P., & Matoušek, R. (2020). *Metodika pro posouzení sociálního vyloučení v území*. <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/metodika-pro-posouzeni-miry-a-rozsahu-socialniho-vyloucení-v-uzemí/>

Lang, P., Ondruška, M., & Matoušek, R. (2021). *Agregace indexu sociálního vyloučení: Příloha k Metodice pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území*. <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/agregace-indexu-socialniho-vyloucení-osz-2022/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2020). *Strategie sociálního začleňování 2021–2030*. <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Strategie+soci%C3%A1ln%C3%ADho+za%C4%8Dle%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD+2021-2030+roz%C5%A1%C3%AD%C5%99en%C3%AD.pdf>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2020). *Index sociálního vyloučení: Dokumenty*. https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/index_socialniho_vyloucení_dokumenty/

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2022). *Index sociálního vyloučení*. https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/

Ministerstvo pro místní rozvoj. (2023). *Diskusní fórum pro a o HSOÚ – záznam*. <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/novinky/diskusni-forum-pro-a-o-hsou>

Růžička, M., & Toušek, L. (2014). Sociální exkluze: její prostorové formy a měnící se podoby. In J. Šubrt, et al., *Soudobá sociologie VI (Oblasti a specializace)* (s. 117–141). Karolinum.

Sirovátka, T., et al. (2013). *Indikátory strategie potlačování chudoby a sociálního vyloučení v České republice*. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Sýkora, L., et al. (2015). *Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace*. https://migraceonline.cz/doc/metodika_identifikace_lokalit_segregace_dvoustrany.pdf

Sýkora, L., et al. (2018). *Metodika hodnocení vhodnosti lokalit pro pořizování sociálního bydlení z hlediska prevence rezidenční segregace*. Univerzita Karlova.

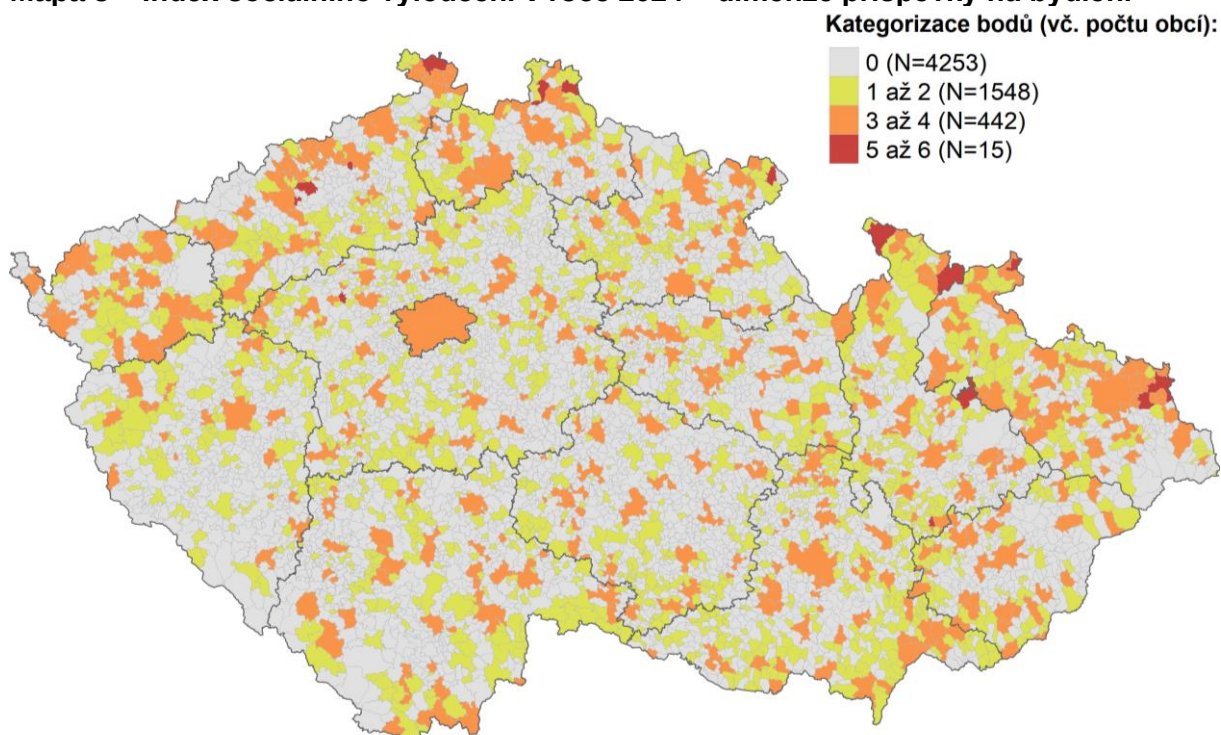
Sýkora, L., et al. (nedatováno). *Lokality sociálního vyloučení a segregace*. <https://web.natur.cuni.cz/segregace/aplikace/lokality/>

Úřad vlády ČR. (2016). *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016–2020*. https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_boje-proti-socialnimu-vyloucení-2016-2020.pdf

Vališová, H. (2021). *Typologie lokalit, kde žijí sociálně vyloučení*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

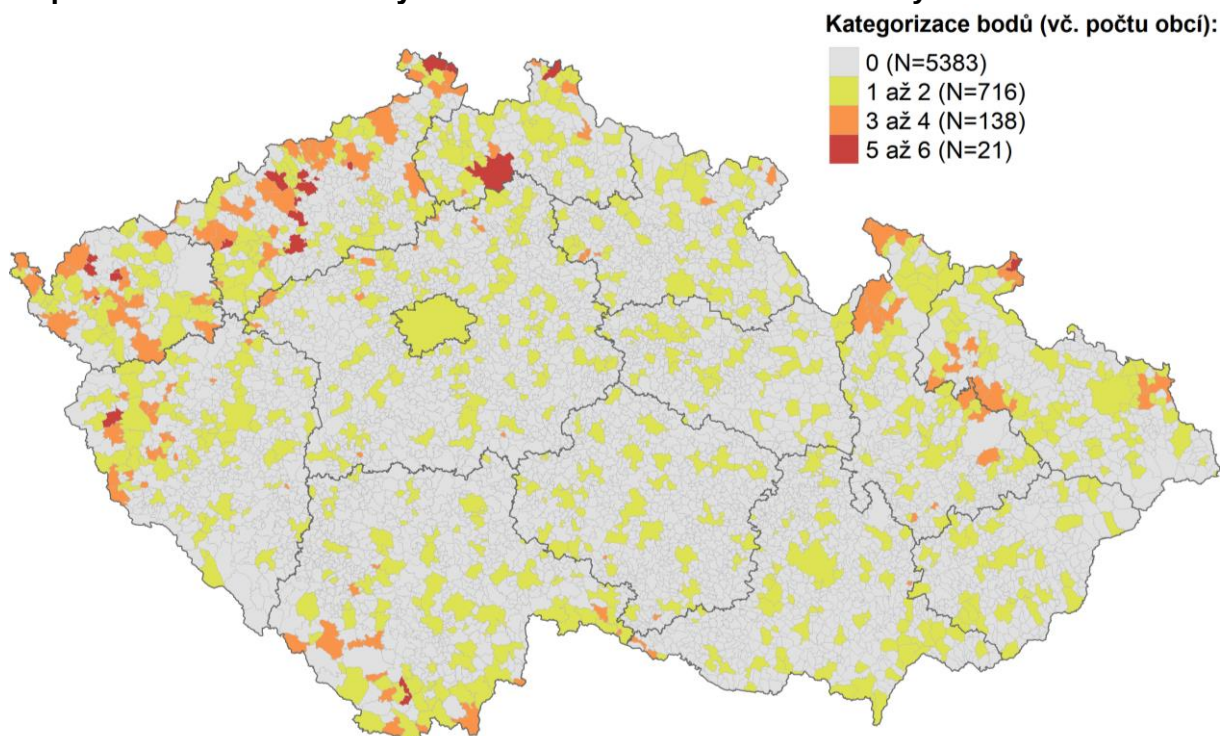
Příloha 1 – Mapy dimenzí Indexu sociálního vyloučení

Mapa 5 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze příspěvky na bydlení

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

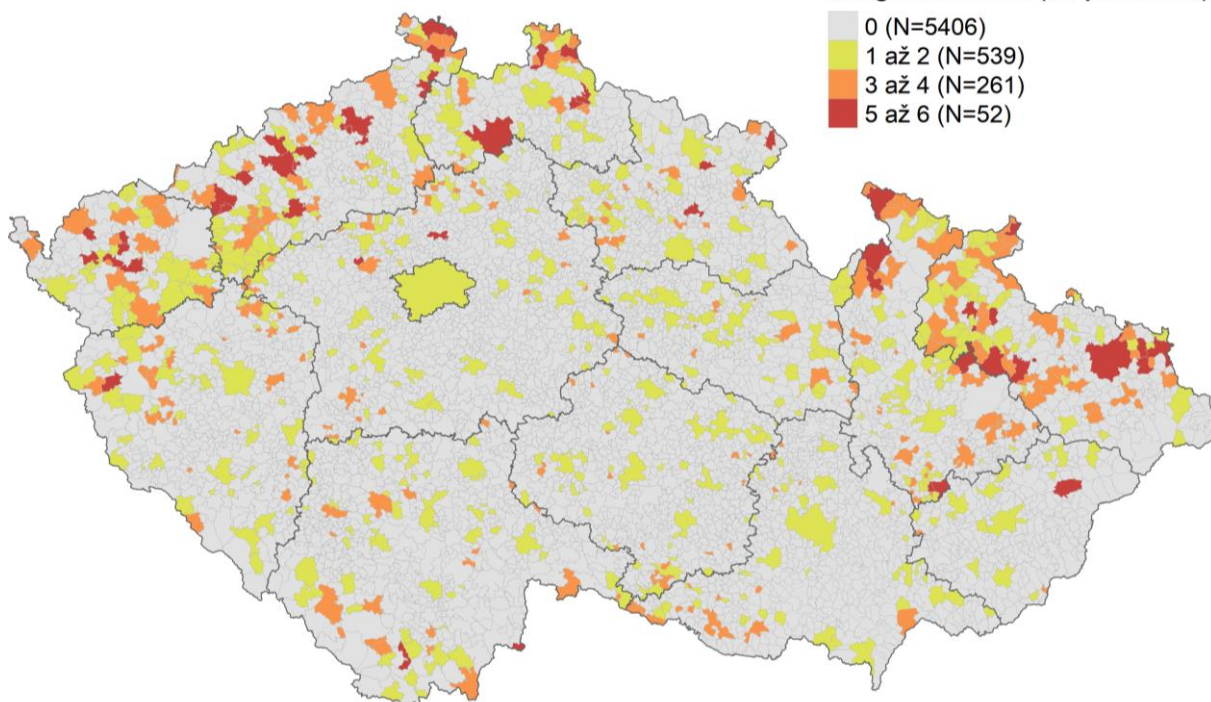
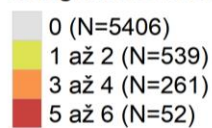
Mapa 6 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze osoby v exekuci

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 7 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze příspěvky na živobytí

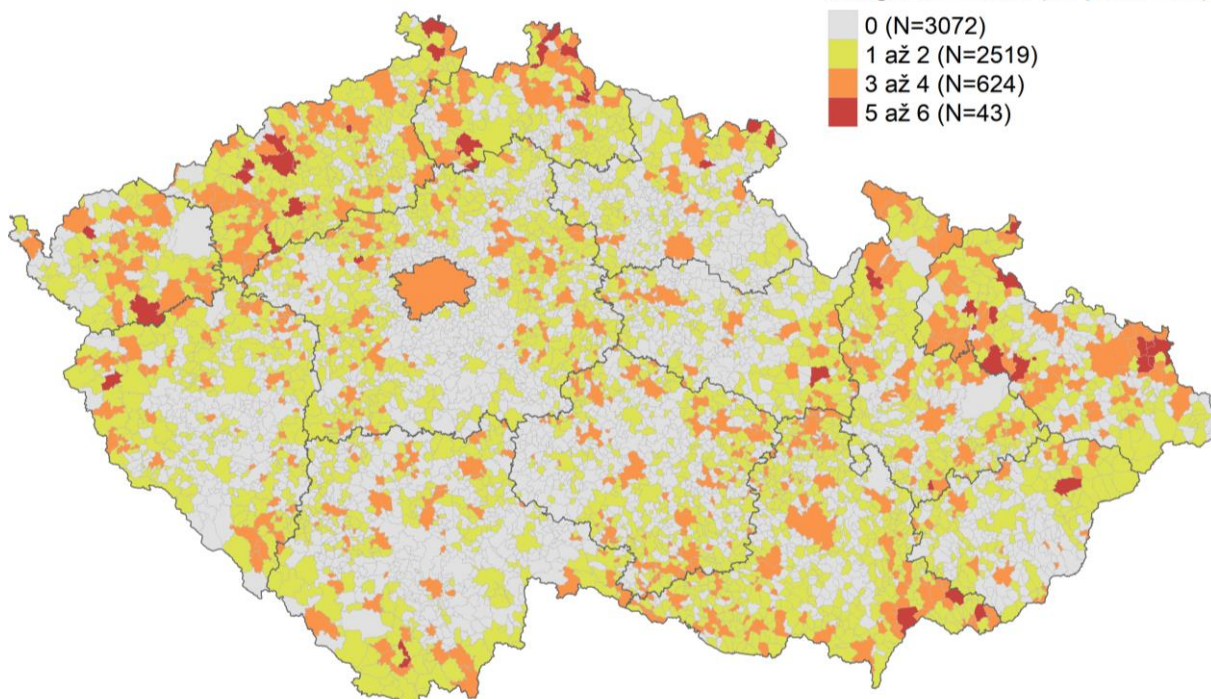
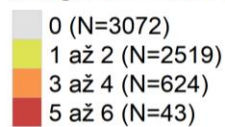
Kategorizace bodů (vč. počtu obcí):

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 8 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze uchazeči o zaměstnání

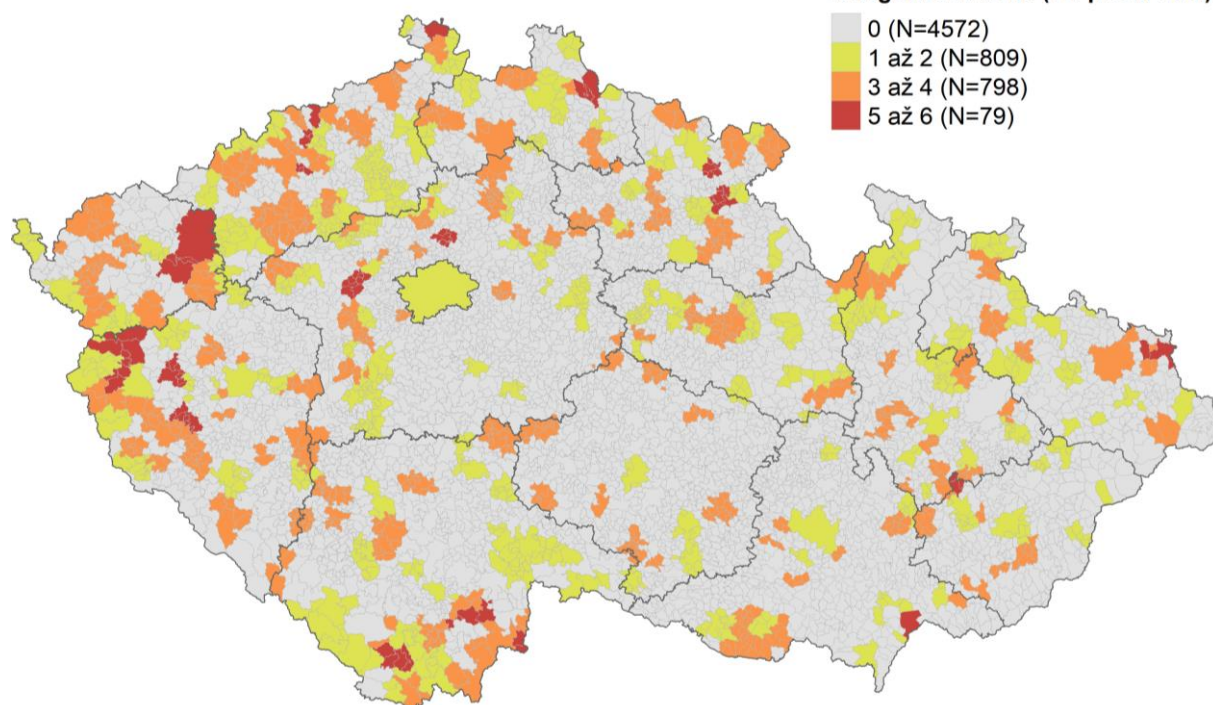
Kategorizace bodů (vč. počtu obcí):

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 9 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 – dimenze předčasné odchody

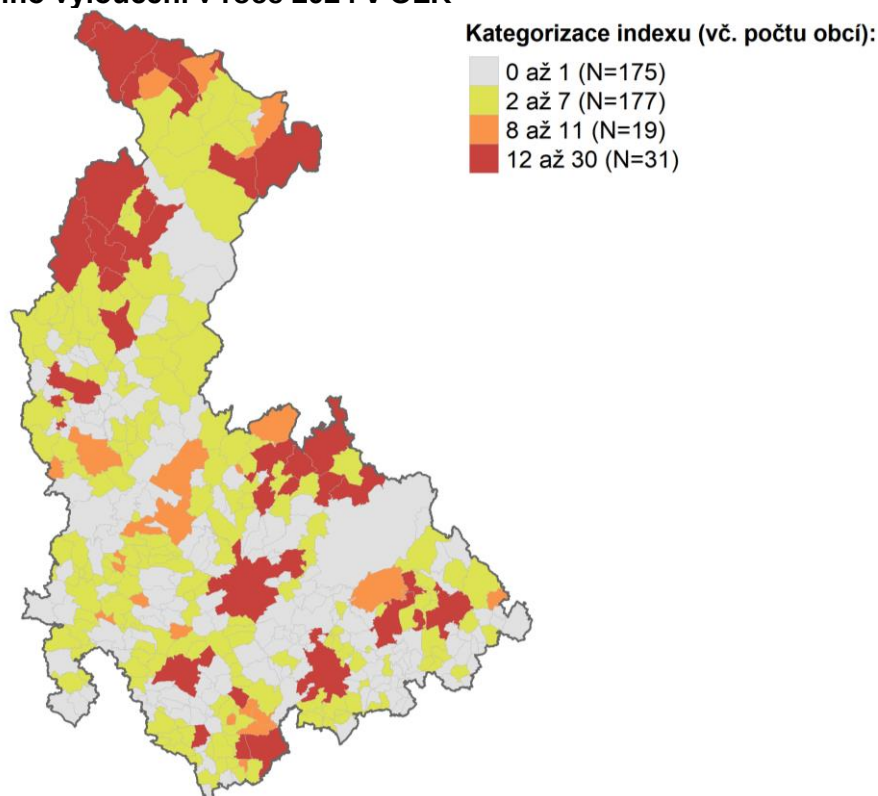
Kategorizace bodů (vč. počtu obcí):

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

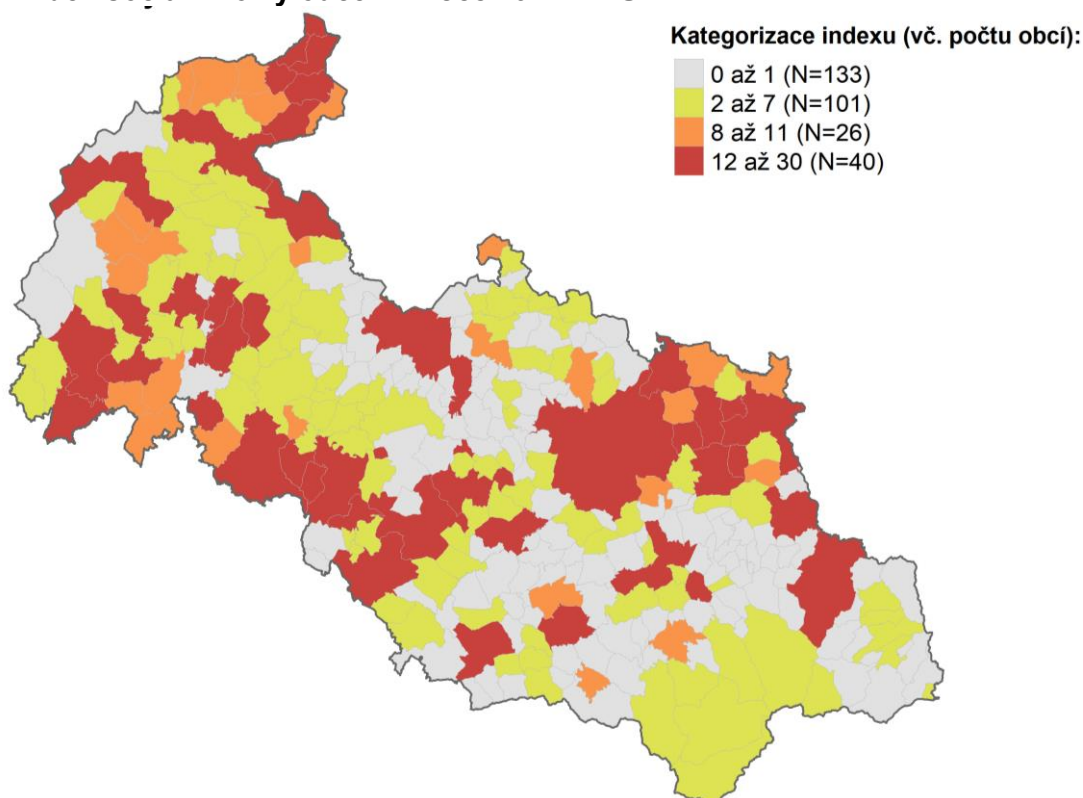
Příloha 2 – Krajské mapy Indexu sociálního vyloučení

Mapa 10 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v OLK

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 11 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v MSK

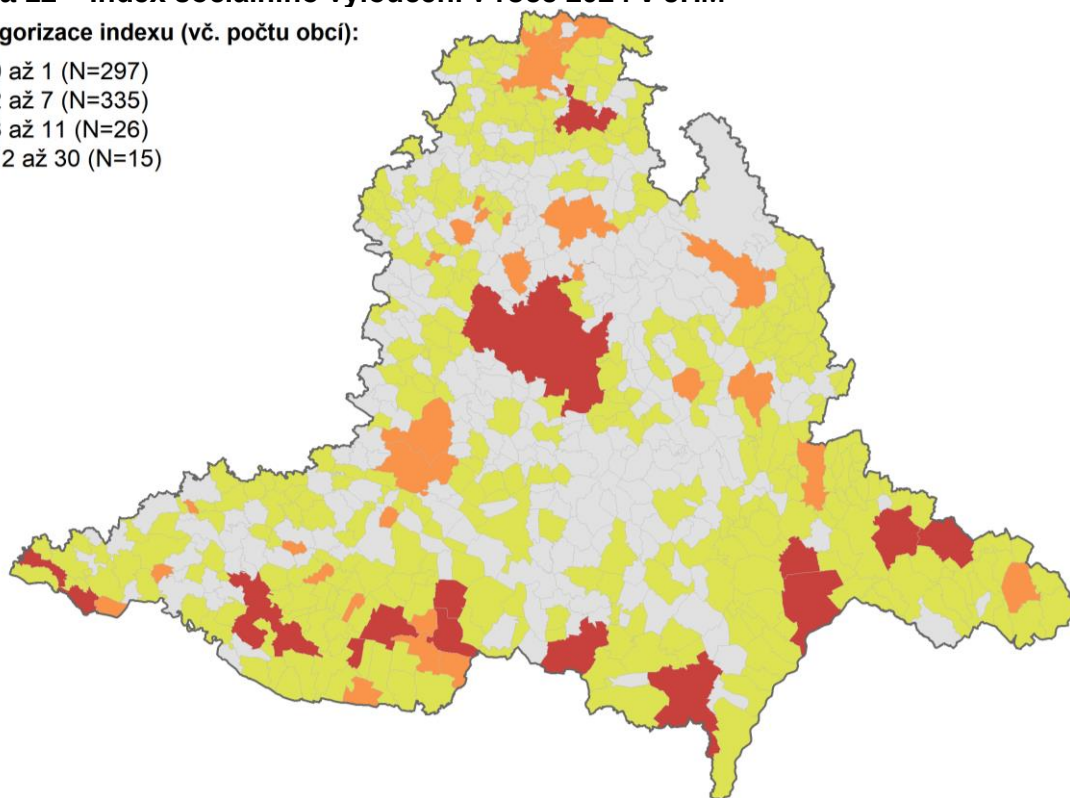

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 12 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v JHM

Kategorizace indexu (vč. počtu obcí):

- 0 až 1 (N=297)
- 2 až 7 (N=335)
- 8 až 11 (N=26)
- 12 až 30 (N=15)

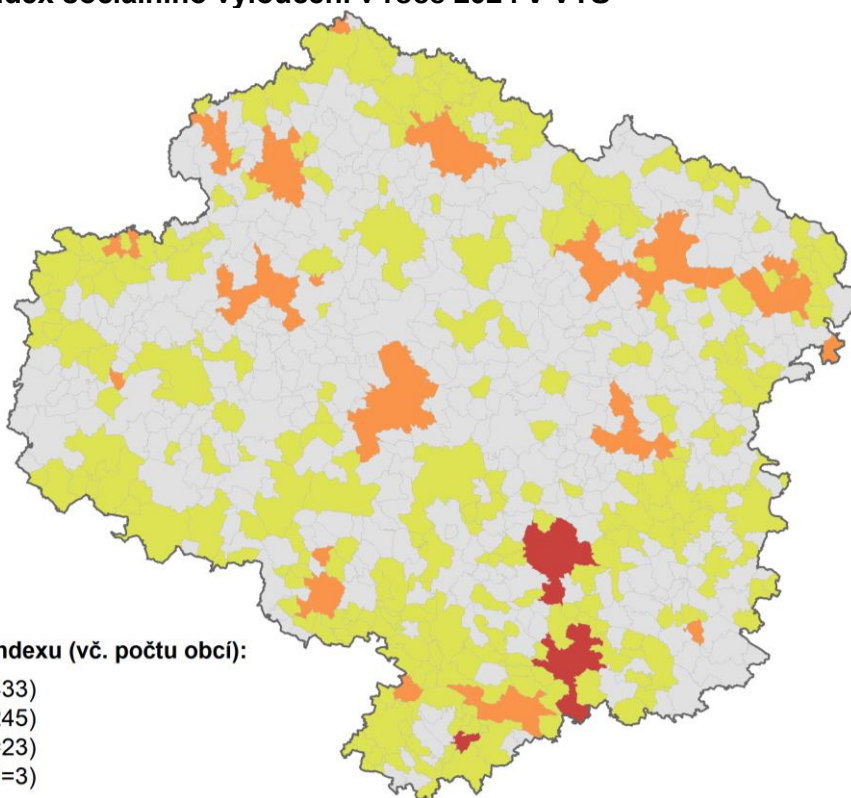

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 13 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v VYS

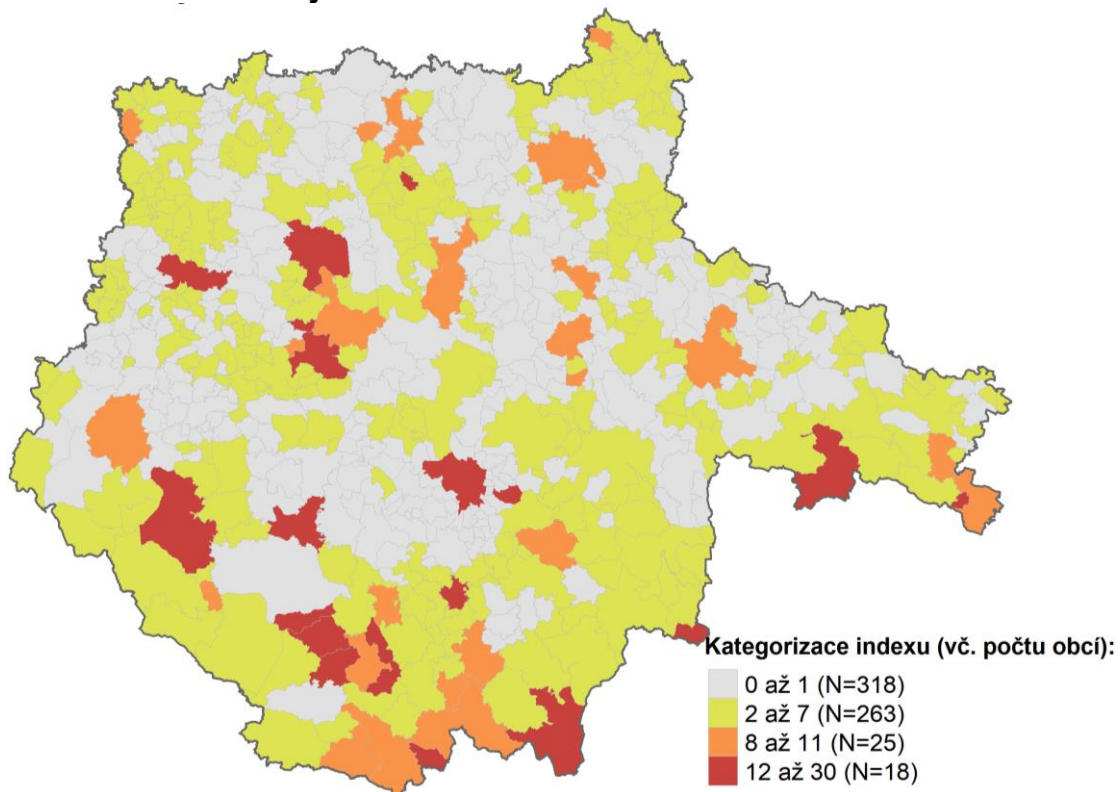
Kategorizace indexu (vč. počtu obcí):

- 0 až 1 (N=433)
- 2 až 7 (N=245)
- 8 až 11 (N=23)
- 12 až 30 (N=3)

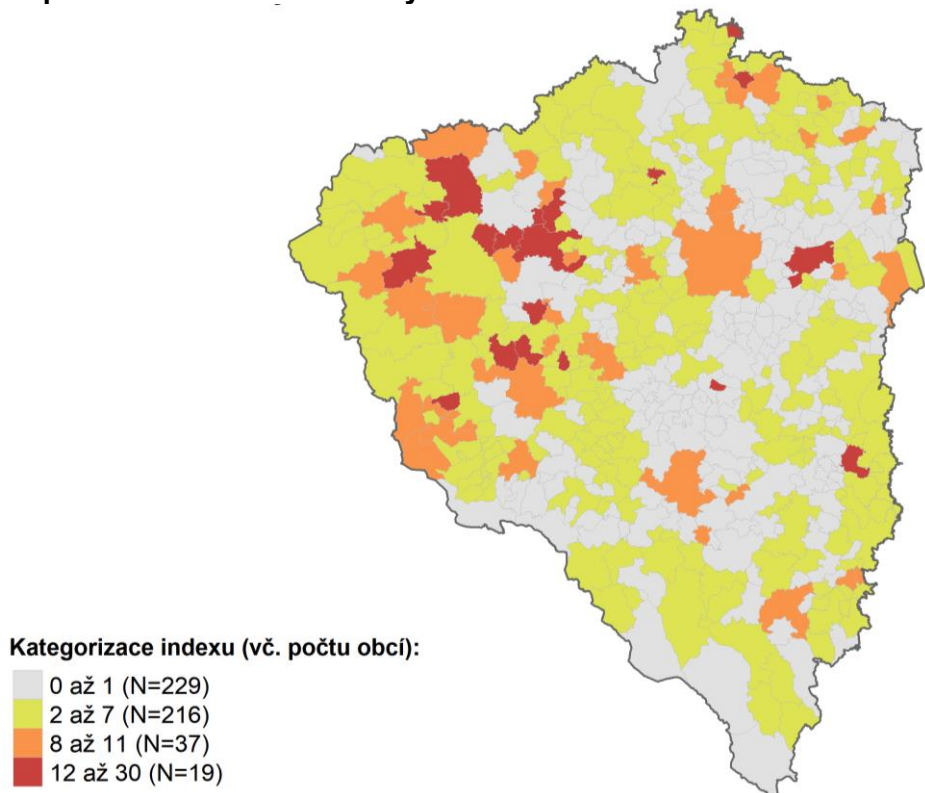
Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 14 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v JHC

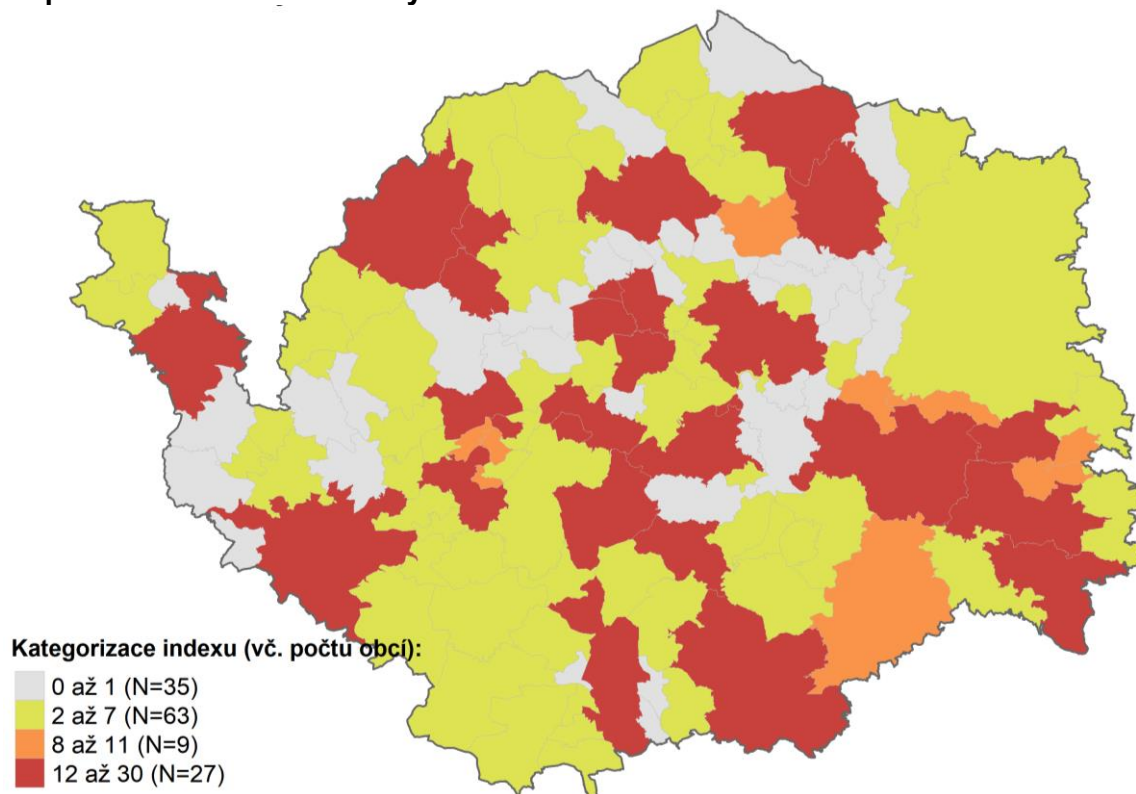
Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 15 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v PLK

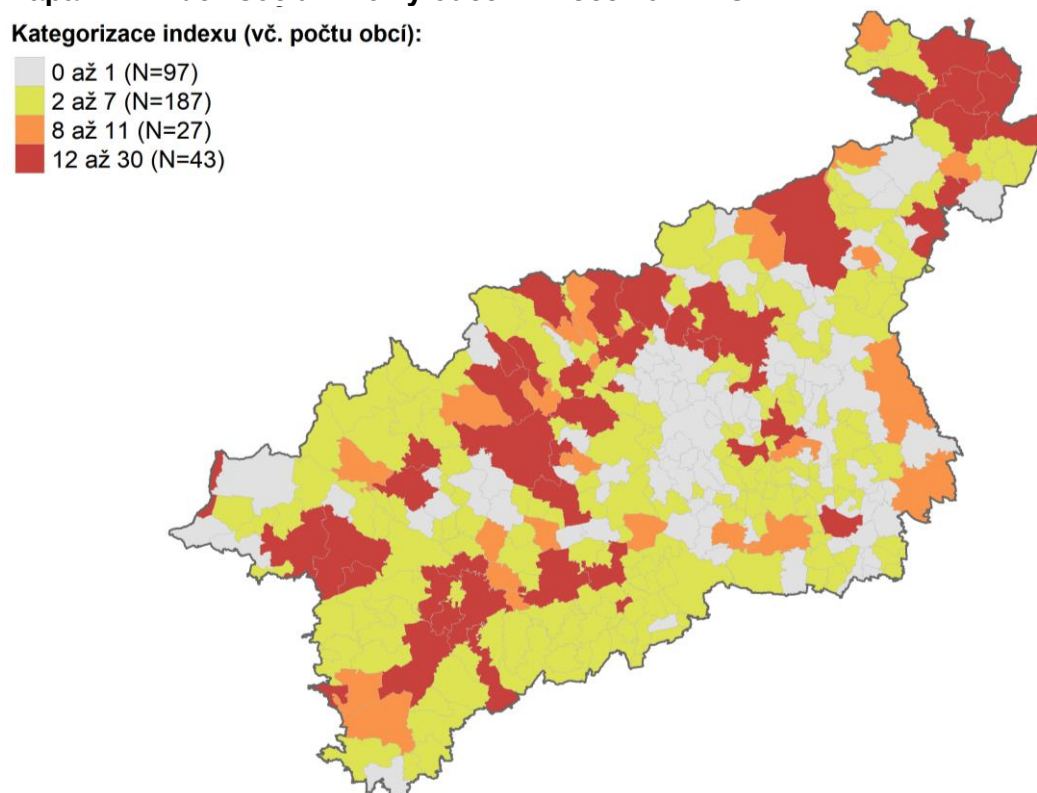
Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 16 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v KVK

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 17 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v ULK

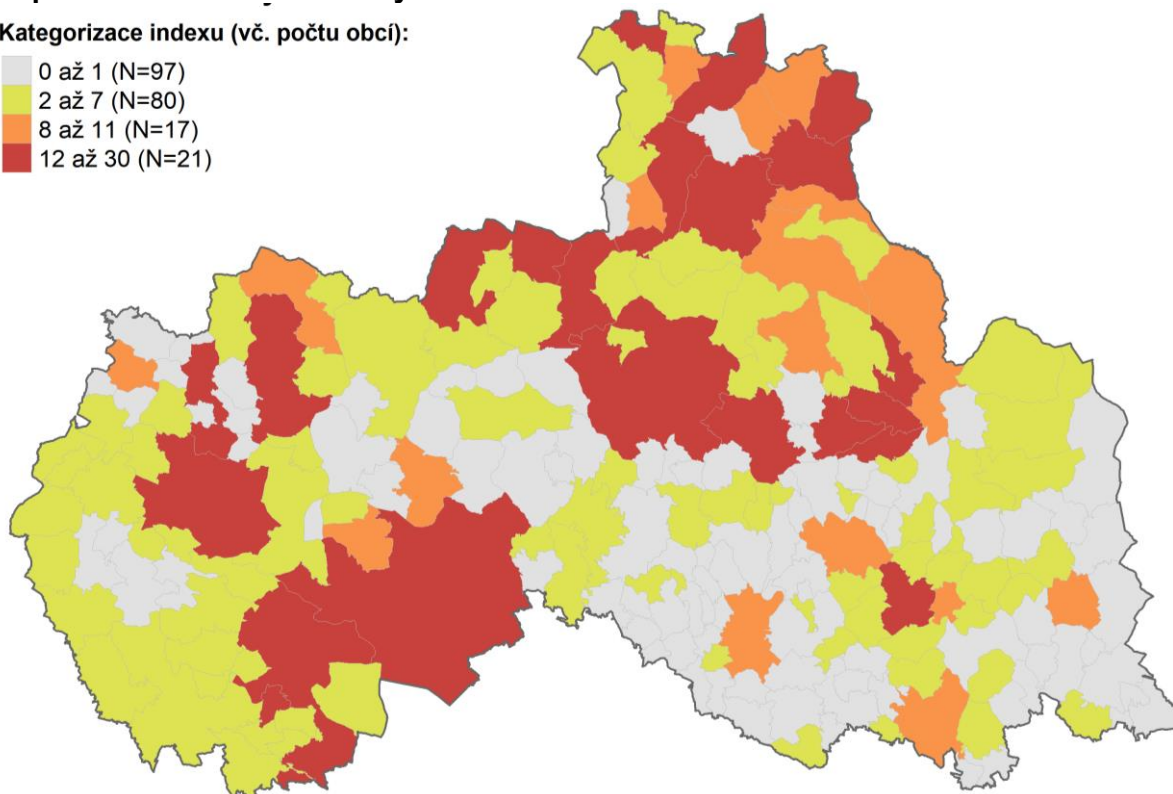

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 18 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v LBK

Kategorizace indexu (vč. počtu obcí):

- 0 až 1 (N=97)
- 2 až 7 (N=80)
- 8 až 11 (N=17)
- 12 až 30 (N=21)

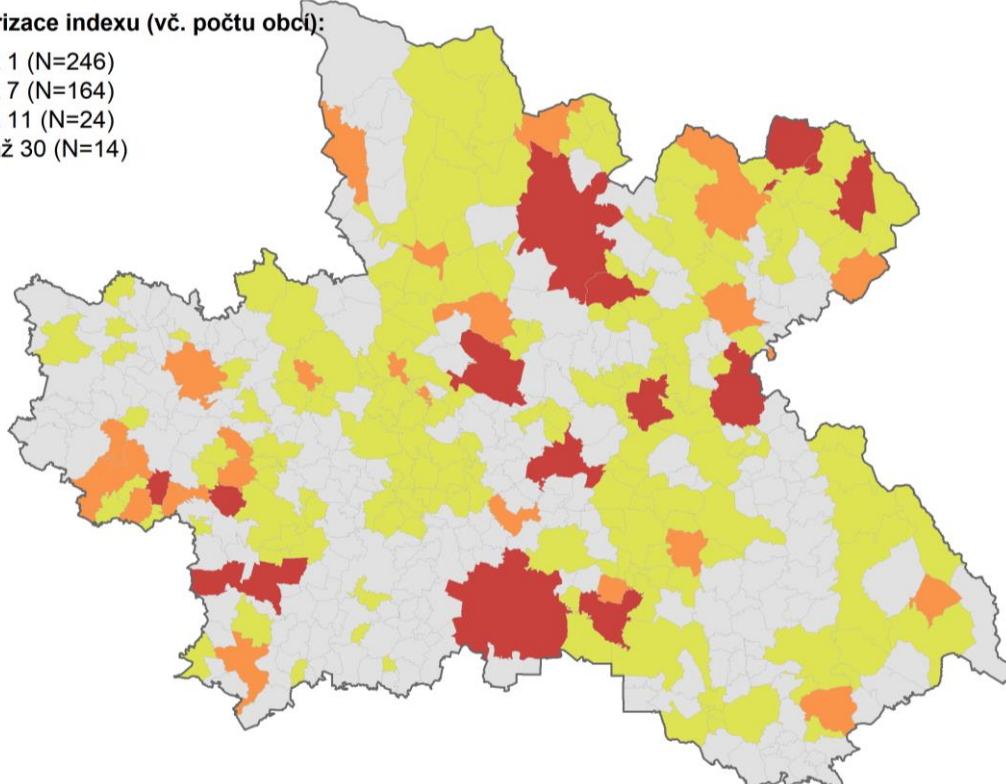

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 19 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v KHK

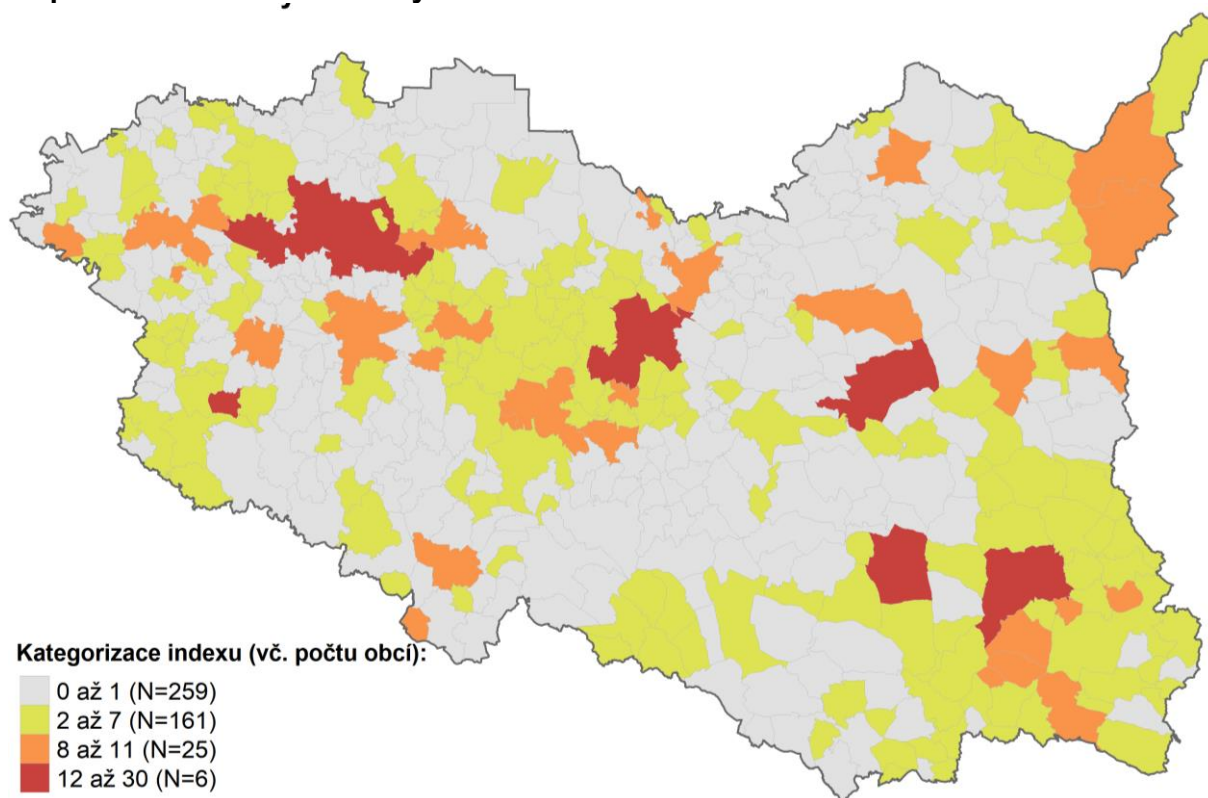
Kategorizace indexu (vč. počtu obcí):

- 0 až 1 (N=246)
- 2 až 7 (N=164)
- 8 až 11 (N=24)
- 12 až 30 (N=14)

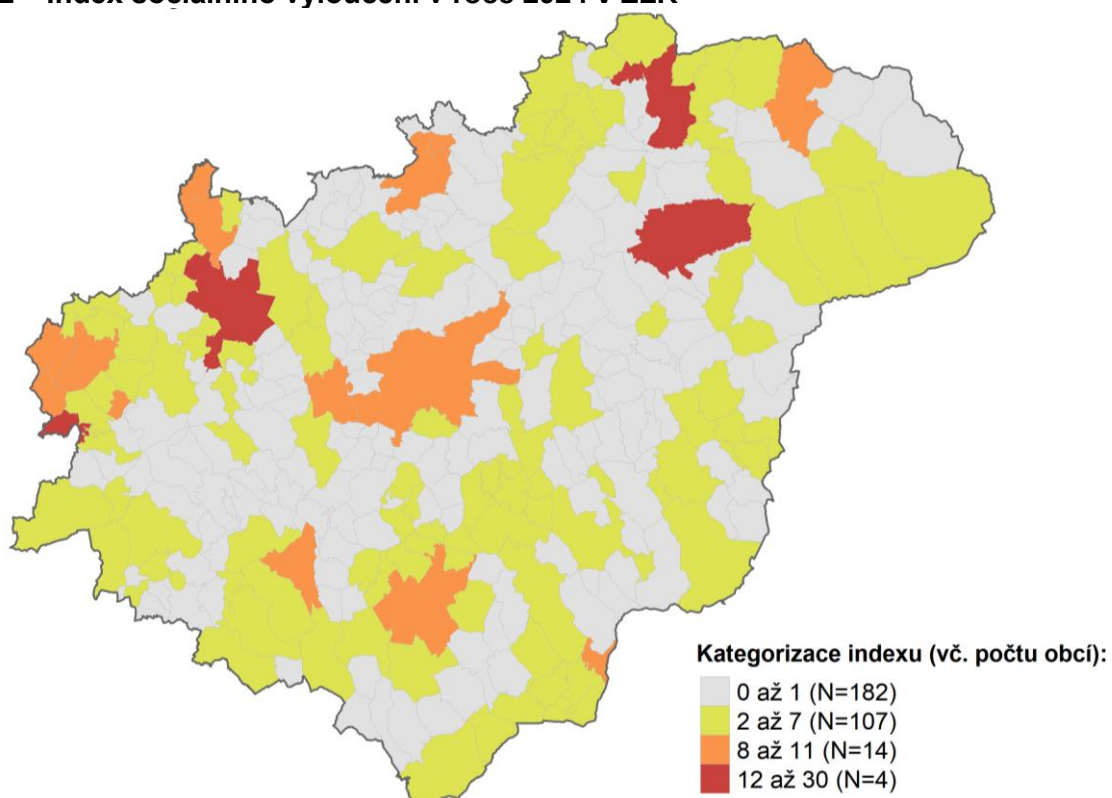
Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 20 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v PAK

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 21 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v ZLK

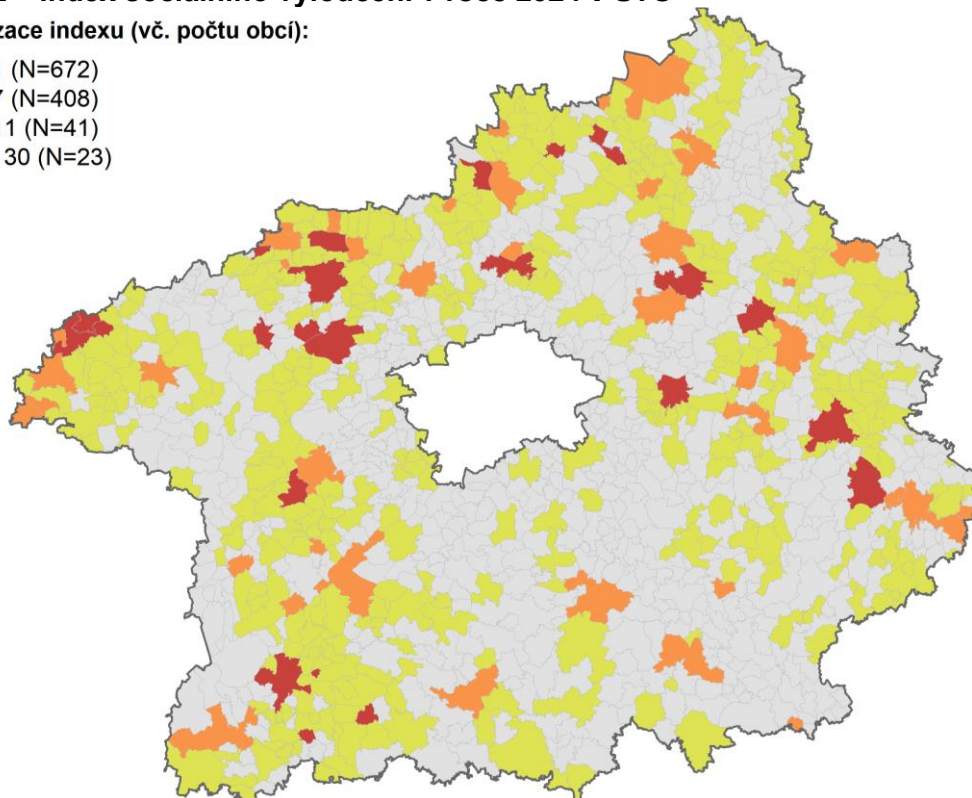

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování

Mapa 22 – Index sociálního vyloučení v roce 2024 v STC

Kategorizace indexu (vč. počtu obcí):

- 0 až 1 (N=672)
- 2 až 7 (N=408)
- 8 až 11 (N=41)
- 12 až 30 (N=23)

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování